

SLOVENSKI JADRAN

LETO I, ŠTEV. 40

Koper, petek 3. oktobra 1952

POSAMEZNA ŠTEVILKA 10 DIN

KOMUNISTI POLAGAJO OBRAČUN SVOJEGA DELA PRED VI. KONGRESOM KPJ

PARTIJSKA KONFERENCA KOPRSKEGA OKRAJA

SAMO MI BOMO ODLOČALI O SVOJI ZEMLJI

V nedežo se je zbralo v Izoli 287 delegatov, članov Partije iz vseh koncev koprškega okraja na III. partijsko konferenco. Poleg delegatov so bili prisotni tudi številni gostje-nečlani Partije iz vrst delavcev in kmetov. Med drugimi so bili navzoči tudi član CK KPJ Boris Zihel, član CK KPS France Perovšek, komandant VUJLA polkovnik Miloš Stamatović, svetovalec zvezne vlade pri Vojni upravi ing. Pavle Zavcer, člani mestnega komi-

teja KP iz Trsta tov. Bortolo Petronio, Mrak in Kenda in predstavniki Partije iz bujskega in sežanskega okraja.

Po otvoritvenih pozdravih in izvolitvi delovnega predsedstva je sekretar okrajnega komiteja tov. Julij Beltram podal poročilo o delu Partije v našem okraju od zadnje konference do danes. Referent je najprej na široko orisal sedanje politično stanje v svetu in odnose med Italijo in Jugoslavijo.

Iz govora tovariša Beltrama

V začetku je tovariš referent podal izčrpen pregled svetovno političnih dogodkov in se dalj časa zadržal na odnosih med Italijo in Jugoslavijo v zvezi z vprašanjem Trsta.

Krono vsem diplomatskim manevrom daje italijanski tisk, ki med seboj tekmuje, kdo bo prvi v blatenju in diskreditiranju Jugoslavije. Nobe razlike med deklarativno fašističnimi ali kominformističnimi in drugimi časopisi. Kaj je bolj podlo, kot očitati Jugoslaviji nesolidnost s strani italijanskih urednikov. Boli jih vsaka pomoč, ki jo prejemo od Zapada, zlasti pa orožje, ki po gledanju teh in tudi vodilnih krogov

Večjega udarca se Italija ni mogla bati niti pričakovati. V Italiji ne najdete enega glasila, enega časopisa, ki bi pozdravil zблиžanje med Jugoslavijo, Grčijo, Turčijo in Avstrijo.

Končno, kdo more odločati o nečem, kar je naše. Italijo smo z orožjem zapodil od tod, kjer je pustila samo krvave sledove. Italije nihče neče, ne danes, ne večeraj, razen tistih, ki so prišli iz Italije v Trst. Mi smo se in se bomo vedno borili za dokončno priključitev k Jugoslaviji, ne samo Kopa in Buj, ampak vsega ozemlja, ki je etnično jugoslovansko. Mi ne zanikamo, da na ozemlju od Novega grada do Tržiča živijo tudi ljudje italijanske narodnosti. In to v mestih, ki ležijo kot oaze na strnjemem slovenskem ozemlju, ki so nastala skozi stoletja na način in z namenom, ki ne dela časti tistim, ki zahtevajo skontinuirano etnično črto in njihovim prednikom.

Nobenih težav ni in ne more biti pri reševanju sožitja med Slovenci in Italijani, kjer so narodi enakovredni in drug drugega spoštujejo. V Jugoslaviji je to vprašanje urejeno. Na Italiji je vrsta, da pokaže dobro voljo in reši vprašanje slovenske manjšine v Gorici in Slovenski Benečiji, ki še svojih narodnih šol nima.

In končno še besedo o stališču komunistov do tega vprašanja. Tistim, ki vnašajo malomeščanske nazore in razne STT-jevske teorije v delavsko gibanje, kar lahko samo zavede gibanje na stranpoti in bi postalo ne revolucionarno-delavski pokret, ampak privesek avstrijakantsko nastrojenega tržaškega, a zlasti tržaško-slovenskega malomeščanstva.

Naše partijske organizacije morajo imeti jasno izdelano stališče do STO, če nočejo zapadati v ponovne diskusije o tem vprašanju, diskusije, ki nam jih vsiljuje informbiro po svojih agentih, ali pristaši raznih independentističnih koncepcij. Ne mislim istovetiti informbiro z ostalimi, kajti informbiro hoče STO le kot prehodno etapo na poti priključitve k Italiji, medtem ko drugi pošteno in iskreno mislijo in tudi povedo, da niso ne za Italijo in ne za Jugoslavijo, četudi dajejo prednost drugi.

STO je plod nenaklonjenosti zavznikov do Jugoslavije, ker bi drugače zelo enostavno potegnili mejo med Jugoslavijo in Italijo in Trst bi naravno pripadel Jugoslaviji. Niti sedanje stanje niti vse predvidene in predložene rešitve ne morejo biti nek program našega delavskega revolu-

cionarnega gibanja ali Partije, niti težnja delovnih ljudi, ker vsi predlogi so le izhod za silo, so vsiljene teritorialne rešitve, ki jih diktirajo sedanji mednarodni odnosi. STO ne more biti cilj nobenemu delavskemu ali demokratičnemu gibanju. Rešitev Trsta in tržaškega vprašanja je v socializmu, je v odpravi neenakopravnosti med tu živječimi narodnostnimi skupinami, v odpravi slehernega nacionalizma in šovinizma, ki je glavni sovražnik delovnih ljudi v Trstu in odnosov med Italijo in Jugoslavijo. Zato je osnovna naša naloga, a zlasti tržaškega proletariata, da se dan za dnem bori za socialistične razredne pozicije povsod v tovarni in javni upravi. Nasedati Vidaličevemu nacionalizmu, ki se skriva pod lažnim internacionalizmom ali graditi gibanja na neki kompromisni tvorbi, pomeni ne videti razrednih interesov delavstva in perspektive delavskega razreda sploh, ki se na svetovni fronti giblje v socializmu. Z zmago socializma v Trstu in z izgradnjo socializma pri nas bomo zelo lahko uredili odnose in vlogo Trsta z zaledjem.

Vedeti je treba, da stoji na čelu protisocialističnega gibanja v Trstu Santin, ki v ta namen izrablja verska čustva ljudi in je kot eksponent Vatikana glavni stebel neofašizma v Trstu. V boju proti združeni reakciji s kominformom vred imajo tržaški delavci eno samo orožje: enotnost svojih borbenih vrst. To enotnost so izgubili zaradi izdajstva Kominforma. In enotnosti ni, če ni idejne enotnosti, če ni enotnih pogledov na politična dogajanja. In končno teh ni, če ni vsakodnevnih borbe za najmanjše pravice delavcev, ki jih buržuazija ne bo dala prostovoljno iz rok, če ni borbe, ki postavlja vsak dan na preizkušnjo posameznega delavca in voditelja — cel razred. Naša dolžnost je, da tržaškimi demokratičnimi množicam pomagamo, da prebrodijo težave, v katerih jih je pahnil Informbiro in buržuazija in da ustvarijo enotnost, ki je vedno dičila tržaške delavce.

(Nadaljevanje na 2. str.)

VELIKA PRELOMNICA

Z okrajne partijske konference v Postojni

V nedežo je v veliki dvorani Jamske restavracije bila okrajna partijska konferenca, na kateri so delegati — člani Partije postojnskega okraja sprejemali obračun dela OK KPS Postojna v preteklem letu, nato pa izvolili nov okrajni komite in delegace za VI. kongres KPJ v Zagrebu. Konferenci so prisostvovali tudi gostje iz Ljubljane z članom Politbiroa CK KPS tov. Ivanom Regentom na čelu.

Obračun dela na polslovesnem, gospodarskem in kulturno-prosvetnem področju v okraju je podal v izčrpnem referatu dosedanj sekretar OK tovariš Jože Primožič-Miklavž.

Poročilo se je odlikovalo z jasno opredeljenostjo do vseh vprašanj družbenega življenja v okraju. Točno analizirana situacija je prisotnim delegatom prikazala vse uspehe in pomanjkljivosti dela na terenu zlasti članov Partije, ker so v prvi vrsti oni odgovorni za intenzivno graditve naše socialistične družbe.

Tovariš Primožič je uvodoma spregovoril o naši notranje-politični situaciji, o velikanski poti, ki jo je naša domovina svobodnih in neodvisnih ljudi prevačala v preteklem letu na poti izgradnje socializma. Utrjevanje naše socialistične demokracije je bila velika in odgovorna naloga ravno članov Partije. Decentralizacija državne uprave je vnesla ogromno sprememb tudi v našo državno ureditev. Struktura oblastvenih forumov se je bistveno spremenila in oblast je prišla še bolj neposredno v roke našim delovnim ljudem. Ti bodo v naši bodoči državni ureditvi potek Svetovalni udeleženci se bolj neposredni udeleženci pri celotnem upravljanju našega družbenega življenja in naše države na sploh. Ti ogromni uspehi so naši domovini ustvarili velikanski ugled v svetu, uspešno razbijanje vseh napadov in blokad SZ z njenimi sateliti pa obenem vzbujajo občudovanje vsega sveta.

Ko je govoril o zunanje političnem položaju, je posebno poudaril besede maršala Tita, ki jih je v Dolenjskih Toplicah izrekel na naslov italijanske vlade, ki si vsesko-

zi prizadeva, da do sporazuma po različnih problemih, ki zadevajo našo državo, ne bi prišlo. Prijateljske vezi z ostalimi državami ter sodelovanje z njimi na gospodarskem in kulturnem ter športnem področju, posebno pa v obrambi miru v svetu, se vedno bolj utrjujejo. To pričajo obiski mnogih tujih posameznikov in delegacij pri nas, med katerimi je v zadnjem času najpomembnejša angleška z zunanjim ministrom Edenom na čelu.

Našo notranjo in zunanjo politično situacijo pa morajo vsi člani Partije do podrobnosti poznati, da jo lahko pravilno tolmačijo ljudem

Tov. Primožič Jože-Miklavž

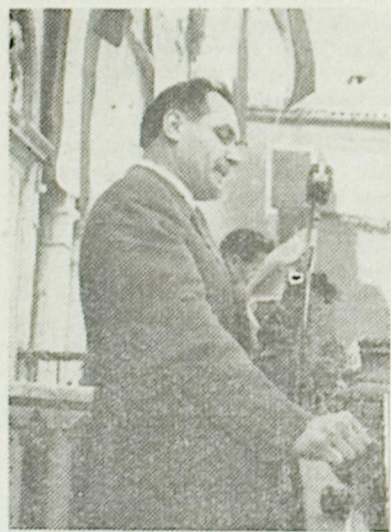
na terenu, da lahko tolečijo in razkrinkavajo rovarjenje ostankov klerikalne reakcije, obenem pa morajo biti pobudniki uspešnega dela na vasi in v podjetjih.

Nato je tovariš Miklavž govoril o delu Osvobodilne Fronte v zadnjem letu. Pred njo so stale velike naloge po vprašanju politične aktivizacije na terenu. Zlasti je bilo treba posebno preko OF tolmačiti pomen reorganizacije organov naše ljudske oblasti in novo teritorialno razdelitev na mesta, okraje in občine. Po izvršeni novi razdelitvi so bili takoj izvoljeni tudi občinski odbori OF. Najboljši so na Rakeku, Ptivki, Kalu, Hrastju in Kleniku. V Dolanah in Premu pa do zdaj še ni bil izvoljen, kar kaže, da so se ravno člani Partije premalo zanimali za to. Osvobodilna Fronta v okraju je pomagala s prostovoljnimi delom posebno pri elektrifikaciji okraja, pri postavitvi spomenikov v NOB padlim borcem, pri popravilu cest in drugih delovnih akcijah v okraju, nudila pa je svojo pomoč tudi drugim množičnim organizacijam, zlasti ženam.

Pri vsem frontnem delovanju pa so mnogo premalo napravili člani okrajnega odbora OF. Zlasti z njihovim večjim prizadevanjem bi bile lahko odpravljene mnoge pomanjkljivosti v delu OF.

Delo organizacije Zveze borcev NOB je le v nekaterih krajih potekalo zadovoljivo. Mnogi krajevni odbori pa so delali še po starem in so čakali direktiv od Okrajnega odbora ZB ali pa so sploh bili popolnoma mrtvi. Vzrok za tako sta-

(Nadaljevanje na 5. str.)

Tov. Julij Beltram

Italije ni v dobrih rokah. Da ne omenjamo seveda obrekovanja napram jugoslovanski ljudski armadi, o njeni sposobnosti, udarni sili itd. in celo čestokrat postavljajo potrebo po nekem obrambnem pasu tu nekje v Vzhodni Alpah.

Sistematično se v tisku dela na tem, da bi zmanjšali vpliv Jugoslavije kot faktorja miru v svetu. In glej ironijo. Bolj kot Italija govori o svoji vlogi kot najbolj izpostavljen in od neposrednega soseda ogrožen del Atlantskega pakta, vidimo, da je z zблиžanjem med Jugoslavijo, Avstrijo, Grčijo in Turčijo čez noč prišla na drugo, če ne na deseto mesto! In te balkanske države, ki so na svojih prsih poizkusile soseda na drugi strani Jadrana, bodo budno spremljale poželjive poglede Rima čez Jadran na Balkan, pa četudi italijanski generali govorijo o obrambnem zidu v Vzhodnih Alpah.

Delegati poslušajo poročilo

IZ REFERATA TOVARIŠA BELTRAMA

Toda tako gledano tržaško vprašanje zahteva od vseh pristaev socializma v Trstu, od vseh delavcev, da branijo pozicije socializma, kjer koli so in tudi pri nas. Da branijo socializem povsod, na vsakem koraku in vsak dan pred napadi reakcije, ki mora napadati družbeni red, ki je njeno nasprotje. Mi smatramo, da nima nihče pravice, najmanj pa delavci v Trstu zahtevati, da delovni ljudje pri nas odstopijo od pridobljenih pravic in pridobitev. Mi bomo delavcem v Trstu pomagali v njihovem boju za enotnost, za socializem, hkrati bomo pridobitve socializma naprej razvijali in nikdar ne bomo odstopili od našega, od izgradnje socializma.

V nadaljevanju je govornik dejal, da je bil pri nas v zadnjih letih zadan tudi odločen udarec birokraciji in da je naša Partija odločno udarila po birokratski miselnosti. Vloga demokracije in posameznikov je prišla do izraza z odlokom o predaji gospodarskih podjetij delavskim svetom.

O NALOGAH PARTIJE V GOSPODARSTVU

Glavna naloga naših partijskih organizacij v podjetjih je usposobiti delavske svete v upravljanju njihovega podjetja. V ta namen so naše partijske organizacije precej storile, toda še smo daleč od tega, da bi bili lahko zadovoljni. Upravljalci podjetij ne pomeni gospodariti »po staremu, ne oziraje se na ceno proizvodnih stroškov, na kvaliteto itd. Ta tendenca se uporno zadržuje v naših podjetjih, in jo je treba s silo izgnati. Po starem gospodariti pomeni razmetavati material, ne štediti z njim, slab odnos do dela in produktivnosti, ne paziti na stroje in poplaja ter imeti do njih odnos, kot

NOVI ČLANI OK KP KOPER

Beltram Julij, Čehovin Rado, Pišot Rado-Sokol, Kralj Franc-Petek, Markič Anko, Gobbo Nerino-Gino, Cotar Albin-Jadok, Kovač Stane, Santin Marie-Walter, Knez Ivan, Petronio Aldo, Furlani Stanko, Benčič Franc, Prijon Karlo, Benussi Ersilij, Apollonio Giacomo, Beltram Živa, Ulčnik Stanko, Vehar Katerina-Jura, Pohar Lado-Damijan, Vatovec Ernest, Jakomin Valerij, Šajna Joško, Dolenc Edo, Domio Jurij.

REVIZIJSKA KOMISIJA

Vatovec Ernest, Caharija Leopold, Benussi Romano, Straus Fani-Nataša, Pečarič Avgust.

DELEGATI ZA VI. KONGRES KPJ

Beltram Julij, Čehovin Franc, Benčič Franc, Gobbo Nerino-Gino, Špacapan Anica, Lovrenčič Kristina.

da so to »državna« v starem smislu besede. Stanje v naši proizvodnji vidimo šele takrat, ko se z našimi produkti srečamo na notranjem in zunanem tržišču. Tu gre predvsem za splošno jugoslovansko tržišče. Takoj je treba povedati, da smo pred časom na trgu v marsičem konkurali zlasti s kvaliteto. Danes je težko plasirati naše blago. To je dokaz, da nas povsod prehitujejo, mi pa zastajamo. Producerski stroški pri nas so zelo visoki, bodisi zaradi strukture organskega kapitala, kakor tudi zaradi produktivnosti dela naših delovnih kolektivov in štednje. Potrebno je, da popolnoma odkrito in zelo glasno povemo, da ne moremo in ne smemo biti zadovoljni z današnjo proizvodnjo in z našo proizvodnjo. To ugotavljamo zlasti, ko se z našo robo srečamo na zunanem trgu. Razvite kapitalistične dežele mečejo na trg ogromne količine najrazličnejših artiklov po zelo nizkih cenah, če hočejo trgovati s tujino. Nam ne preostaja drugega kot to, da zaradi naših višjih proizvodnih stroškov ali znižamo standard ali zmanjšamo akumulacijo, kar je v obično škodo našemu nadaljnjemu gospodarskemu razvoju. Tu so potrebni sledeči ukrepi:

1. temeljito proučiti možnosti razvoja poedinih industrijskih obratov, za danes in za jutri in te obrate opremiti z modernimi stroji;

2. s pospešenim tempom delati na tem, da se v slehernem članu delavskega kolektiva menja odnos do proizvodnje in do sredstev, ki jih skupnost daje v upravljanje posameznim delovnim kolektivom. V ta namen mora Partija preko sindikalne organizacije vzgajati delavce v duhu novih odnosov do dela in do proizvodnosti na delovnem mestu, da se zmanjšajo proizvodni stroški;

3. uvesti vsestransko štednjo v go-

spodarskih podjetjih z varčevanjem materiala, izkoriščanjem odpadkov in tako dalje;

4. zainteresirati vsakega delavca in delavko za svoje podjetje, za potek proizvodnje, za upravo podjetja, za ime podjetja. Tu ne gre samo za gol interes, ki se izraža v mesečnih prejemkih, ampak tudi za interes skupnosti, ki ne sme biti zapostavljena.

Vzemimo samo en primer, kako ne smemo delati, odnosno kaj moramo odpravljati. V naši ribji industriji, ki je najmočnejša na tem področju, imamo velike težave, ne samo za prodajo izdelkov, ampak tudi za premagovanje težav konkurence. Znano je, da mora oblast dotirati ribjo industrijo pri njenem izvozu. To ni neobičajno, hujše je, če je premiranje oblasti večje, kot bi sicer bilo, če bi resnejše pristopili k odpravljanju slabosti v tovarni, če bi resno postavili pred delovni kolektiv vprašanje proizvodnosti, pravočasne nabave surovin in plasmana robe. Dotacije v sedanjem obsegu morajo nujno demobilizirati odnosno demoralizirati delavce, ki imajo razumljivo občutek, da so sicer delali in da so le za svoje delo prejeli zaslužno plačilo. Toda to tako enostavno postane drugače, ko se efekt dela našega kolektiva primerja z efektom dela nekega drugega in da se rezultati enega in drugega srečajo na svetovnem trgu. Tu ne pomaga razlagati, da nimamo dovolj modernih strojev itd. Takrat postane šele jasno, da bodisi iz katerihkoli vzrokov efekt enega in drugega nista enaka. Zato je potrebno, da o teh stvareh povsem jasno govorimo našim delavcem in delavkam svetom, da se resno lotijo odprave vseh tistih nedostatkov, ki zmanjšujejo efekt dela in zmanjšujejo konkurenčnost na zunanem trgu.

Govorili smo o ribji industriji zato, ker je tu najtežja problematika. Vsa ostala industrija je v glavnem izšla iz težav in pozitivno razvija svojo proizvodnjo s prodajo vred, to, kar sili naša podjetja, da izboljšujejo kvaliteto in večajo asortiman blaga in imajo v boju za plasman uspehe tudi v kvaliteti proizvodov.

Povedati moramo tudi to, da nekatere partijske organizacije, a zlasti oblastne ustanove niso pretrgale starim pojmovanjem o samostojnosti gospodarskih podjetij in o pravicah delavskih svetov v podjetju. Še vedno naletimo tu in tam na razna vmešavanja v podjetja, kar povzroča, da večkrat ni točno določena odgovornost za nalogo v obratu in se krivda za neuspeh vali od direktorja na upravno oblast in narobe, ali celo na partijsko organizacijo. Treba je, da nehamo dajati recepte in diktirati podjetjem, kaj naj delajo in kako naj delajo. Partijske organizacije naj v delovnem kolektivu pomagajo delavskemu svetu reševati probleme in težave in skozi sindikate učiti delavce upravljanja. Seveda, ne tako kot v tovarni Arrigoni, kjer komunisti kritizirajo delavski svet, da se ne sestaja in podobno kot da gre tu le za formalno sklicevanje sej delavskega sveta, ne pa za reševanje problematike v podjetju, ki bi terjala od delavskega sveta sestanke. Partija mora tako delati, da bodo delavci nujno morali odločati. Ne gre za pravico do obveščanja, ampak za odločanje gre. V tem je bistvo decentralizacije ljudske oblasti in topogledne demokracije. Oblastni organi pa naj nadzorujejo v splošnem smislu besede in uravnavajo proizvodnjo preko družbenega plana z določanjem proporcev v izrabi kapacitete in stopnje akumulacije. Vsa ostala vprašanja: proces proizvodnje, vrste produktov, kvaliteta, prodaja blaga iskanje tržišč, izmenjave z inozemstvom itd. je stvar delavskih svetov in delovnih kolektivov v podjetjih. Ravno tako so vsa personalna in kadrovska vprašanja v podjetju stvar delavskih svetov in nikakor ne oblastnih organov, v kolikor isti ne kršijo predpisov oblasti. Mislim, da ne bo daleč čas, ko direktorjev ne bo več potrejal oblastni organ, ampak si ga bodo zbirali delavski kolektivi sami. Razume se, da mora oblast kot predstavniki družbe, ki je lastnik proizvodnih sredstev, hotelov, bolnic itd.

budno čuvati in bdeti nad imovino, ki jo upravljajo in s katero gospodarijo delavski sveti. Naša ljudska oblast mora paziti, da se imovina ne uničuje in da skupnost ne trpi na ugledu zaradi malomarnosti uprave podjetja. V takem primeru ima oblast sredstva, s katerimi lahko poseže vmes. Vendar bo teh stvari vedno manj, čim večja bo zavest naših delovnih kolektivov, skrbi in brige oblasti in celotne skupnosti. S stanjem, kakršno obstoja danes v našem gospodarstvu, z upravo javnih zgradb, podjetij ne moremo biti zadovoljni.

Tovariš Beltram je govoril nadalje o vlogi občinskih ljudskih odborov v gospodarstvu. Po prvih izkušnjah dela se razpravljajo na občinskih odborih na iniciativo občinskih partijskih komitejev, pa tudi na zborih volivcev o nadaljnjem razvoju gospodarstva v občini, pri čemer se diskutirajo plani gospodarstva za dobo nekaj let. To je povsem pravilno in potrebno, da iniciativo takih daljših gospodarskih planov vzamejo v roke občinski komiteji. Res je, da smo na raznih sejah občinskih komitejev že razpravljali o možnosti gospodarskega razvoja posameznih občin in mest in da so se v glavnem povsod sprejeli preliminarni zaključki. Toda nismo še preštudirali in zajeli vseh možnosti gospodarskega razvoja. Resno bo treba začeti z obnavljanjem in razširjanjem vinogradov in sadovnjakov. Tu bodo morale tudi oblasti poseči vmes, da se prepreči poedinim nazadnjaškim elementom, da bi zavirali moderno obnovo vinogradov in sadovnjakov, zlasti kar se tiče izbora vrst trt razsadnikov, matičnjakov itd., kjer vlada praveca anarhija in nazadnjaštvo. Ena izmed velikih napak je brez dvoma ta, da se išče zaposlitev delovne sile predvsem v nekaterih državnih investicijah itd. Medtem je daleč premalo iskanih zaposlitev v kmetijstvu, kjer obstojajo krasne možnosti povečanja zmoglosti spomladanske in jesenske in gidske povrtine, ki se bodisi v Jugoslaviji pa tudi v Avstriji in drugih severnih deželah prodaja za drag denar. Ne samo to, plani občinskih odborov naj zlasti vsebujejo: naprednejšo obdelavo zemlje, ki bo omogočila uporabo strojev in z manjšimi stroški dajala višji dohodek. Čas je, da nehamo s temi razdrobljenimi parcelami in z neko neumno sentimentalnostjo, ki samo ovira boljše obdelavo in s tem večji donos. Parcele bo treba združiti v večje kompleksne bodisi vinogradov ali sadovnjakov, ter moderno zasadi in obdelati s stroji. Nikakor ne smemo misliti, da smo mi prvi, ki združujemo ali ki imamo namen združevati parcele, še manj pa, da je to posebnost socialistične ekonomije. Že dolgo pred nami so v kapitalističnih deželah začeli združevati parcele v ogromne komplekse ki jim dajejo danes velik hektarski donos in zato ceneno proizvodnjo. In ta proizvodnja nas toleče na tržišču in znižuje naš standard in gospodarsko moč. Pod vtisom skrajno zaostalih elementov in zaostale mentalitete cinčamo in prosjačimo okrog posameznikov v splošno škodo vseh, medtem ko čas beži in širom našega okraja se še naprej obnavljajo parcele po starem sistemu, ki je v današnjih pogojih nemogoč.

Mislim, da je čas, da bi še letos pristopili k prvemu poskusu obnove večjega kompleksa vinogradov ali sadovnjakov, pri čemer bi združili parcele in če je treba preko volje manjšine, zarezali čez mejnike posameznih parcel in lastnikov. Ne gre tu za razlastitev, pač pa za združitev parcel, ki edino lahko omogoči moderno obdelavo s stroji.

O ZADRUGAH

Ko je tovariš referent govoril o zadrugah, je dejal, da je vzrok raznih slabosti birokratsko upravljanje kmetijskih zadrug. To napake so v glavnem:

1. Še vedno je izven splošnih kmetijskih zadrug previsok procent kmetov zlasti v Izoli, Kopru in Skofljah, četudi zadrugi v Izoli in Kopru dobro in uspešno delata.

2. Nepravilno pristopanje k povečanju pristopnic in garancije, kar je za uspeh poslovanja nujno potrebno. Partija je tu pa tam prepustila iniciativo sovražniku, ki je poskušal

ostrašiti kmete in jih odvrtiti od svoje zadruge.

3. Še vedno se naše kmetijske zadruge preveč enostransko razvijajo in ponekod iščejo predvsem dobička v trgovanju in prekupčevanju. Drugod se pojavlja tendenca monopola nad odkupom na področju kmetijske zadruge, kar skušajo uveljavljati z administrativnimi ukrepi in ne z dravo konkurenco.

Vse premalo je primerov, da bi zadruge razvijale tudi druge veje gospodarstva na zadružni osnovi: razsadnike, predelovalnice, melioracije, živinorejo, čebelarstvo itd.

4. Slaba kontrola zadržnikov nad upravnim odborom in tega nad poslovodji, ki so v marsikateri zadružni trgovini ali zaradi nesposobnosti ali namerno napravili občutne primanjkljaje, ki se v letnih bilancah pokrivajo iz drugih zadružnih prihodov, kar ni pravilno. V tem se vidi odsotnost partijske organizacije, ki ne posvečajo dovolj pažnje političnemu delu med našimi zadržniki.

Te težave bodo zadruge odpravile, če bodo pri upravljanju sodelovali vsa člani in odločali o vseh važnejših stvareh.

Posebno skrb je treba posvečati tistim kmetijskim delovnim zadrugam, ki ostanejo po reorganizaciji kot kmetijske delovne zadruge ali kot samostojna moderna gospodarstva v okviru splošnih kmetijskih zadrug. Tem zadrugam moramo pomagati tudi s krediti, če je treba, da se ravijajo v vzorna posestva. Z reorganizacijo ne moremo biti zadovoljni, ker ni potekala skladno z našimi možnostmi proučitev vsake kmetijske delovne zadruge posebej, nje gospodarstvo sposobnost in bodoči status. Pri reorganizaciji smo imeli dve tendenci, obe napačni. Prva tendenca se je razvijala v smeri pritiska oblasti na reorganizacijo ali določenih kmetijskih delovnih zadrug ne glede na razpoloženje in odnose v zadrugi. Ta tendenca je naletela na odpor v posameznih kmetijskih delovnih zadrugah, vendar se je po seji okrajnega komiteja razčistilo pojme in stvar uredilo. Slabša in nevarnejša je bila druga, ki je šla za tem, da je treba reorganizacijo vršiti anarhično. Ta tendenca je delo sovražnika naših zadrug, ki je tu pa tam uspel napraviti škodo, kot je to v Čezarjih-Pobegih, kjer je na delu Informbiro. Reorganizacijo je treba delati premišljeno s kalkulacijami v roki. Nikomur ne bomo dovolili, da bi podiral, kar smo s težkim delom zgradili. Po kalkulacijah in pregledih na terenu smo ugotovili, da razen par naše kmetijske delovne zadruge nimajo gospodarske osnove: ne svoje zemlje, ne potrebne orodja za uspešno in moderno gospodarjenje in se zato reorganizirajo. Po večini so KDZ vzeli zemljo kmetom — bivšim kolonom in s tem napravili dvojno škodo. Moralno-politično, ker so odločbe oblasti o dodelitvi zemlje kolonom praktično uničile in ker so zadržno gospodarstvo gradili na tujem, kar seveda ni dajalo perspektive KDZ. Člani KDZ naj kot dozdaj postanejo najboljši člani splošnih kmetijskih zadrug kot politično najbolj razgledani in najbolj predani elementi v izgradnji socializma na vasi. Naloga naše Partije je, da vodi posebno brigo in skrb za vsakega člana reorganizirane kmetijske delovne zadruge.

OGANIZACIJSKO-POLITIČNO POROČILO

Sledilo je organizacijsko-politično poročilo. Ko je tovariš Beltram govoril o nekaterih slabosti, je zlasti poudaril odprte partijske sestanke, ker nekatere OPO niso hotele odprto nastopati pred množico. To pa predvsem iz dveh razlogov: prvi zato, ker se članom Partije zdi »za malo«, da morajo poročati množici o svojem »partijskem« delovanju, kar jih potemtakem in to smatrajo za nepravilno in morda nepravilno, izenačujejo z ostalimi nečlani. Drugič, ker se boje kritike poštenih vasčanov vsled nedelavnosti ali celo nepravilne dejavnosti. Tak primer smo imeli v Babičih, kjer so kar na hitro odpravili z volivami sekretarja in delegatov za konferenco. Povsod, kjer diši po takim »strahu«, bo seveda treba čimprej sklicati odprte partijske sestanke, slabosti v

OPO odpraviti in poučiti člane, zakaj odprti sestanki in kakšne so dolžnosti člana Partije.

Naša Partija je vedno imela uspehe, ker je bila povezana z ljudstvom in ker to zvezo ni smatrala za formalnost, ampak za nujni pogoj vsakega uspeha. To osnovno lastnost morajo komunisti čuvati in razvijati tudi v današnjih pogojih dela. Seveda, če se hočemo predstaviti kot resnična ljudska in narodna Partija, potem moramo tudi sami izpolnjevati dolžnosti, ki našo Partijo odlikujejo v njeni vlogi borbe za pravice delovnih ljudi za svobodo in za izgradnjo socializma. Odlika komunističnega predvsem v tem, da je član organizacije, ki nima več pravic kot nečlani, da pa ima več dolžnosti, in da te dolžnosti do skupnosti tudi vestno in zavestno izpolnjuje. Ker pa je naša Partija v splošnem vedno tako delala, potem so odprti partijski sestanki priznanje OPO za njeno politično in vzgojno delovanje. In prav zaradi ljudskosti naše Partije je pravilno, da se tudi sprejemanje in izključevanje članov vrši na odprtih sestankih.

Taka Partija očitno ne more trpeti v svoji sredi ljudi, ki so neizkušeni, nemoralni, nedelavni in ki kvarijo ugled celotni organizaciji. Imamo nekaj primerov zlorabe položaja ko so se člani tudi materialno okoriščali. Te primere smo imeli zlasti v zadrugah in tudi v podjetjih. O teh bo spregovorilo sodišče in sledila izključitev.

Primeri prikrivanja raznih cerkvenih porok in krstov ali izgovarjanja na druge: na ženo, na moža, starše itd. so prav tako neskladni z moralno komunistov in taki ne morejo biti člani naše Partije.

Imamo tudi primere nedemokracije in diktatorstva v partijskih organizacijah in to v odnosih na nepartijske ali vsake skupnosti, kjer ne prihaja do izraza volja vsakega člana Partije, kjer vlada neopravičen starih pred tem ali onim, tam nekaj ni v redu. In kjerkoli je tako stanje v OPO, tam so slabi odnosi tudi OPO do ostalih prebivalcev. Vse to je navlača, ki smo jo podedovali iz starih odnosov in ki jo moramo s sistematičnim vzgojnim delom izganjati iz naših vrst.

Dosedanji način pomoči okrajnega komiteta osnovnim partijskim organizacijam in občinskih komitetom ne ustreza današnjim potrebam in pogojem. Tudi občinski komiteji niso našli primerne načina za delo z osnovnimi partijskim organizacijami. Tu gre za način dela, ki velja tudi za masovne organizacije, o čemer bo govora kasneje.

Naši postrvovalni aktivisti zahajajo v vasi na sestanke zvečer po končanem delu, največkrat slabo pripravljeno, da bi lahko kaj več prispevali h konkretizaciji sklepov in nalog, ki se dnevno postavljajo pred osnovne organizacije, a zlasti pred občinske komiteje. To velja zlasti za skromne aktiviste. So pa tudi taki, sicer redki, ki so vedno pripravljeno za vsak sestanek, ob vsakem času in kraju. Ti delajo samo zmešnjavo po terenu in odražajo podcenjevanje do poslušalcev in do naše Partije.

Druga slabost, ki je hujska in ima slabše posledice, je, da se vedno sklicuje le partijsko organizacijo ne glede zakatero delo ali nalogo gre. Sestanek sledi sestanku, vedno so isti ljudje zraven, sklicuje jih mladinski aktivist, predstavnica žena ali Zveze borcev, Ljudske fronte ali izterjevalec davkov, statistik ali sanitejec. Stalno se dosledno obračamo do enih in istih ljudi na vasi, ki morajo poleg drugega vendar skrbeti za svojo in za existenco svoje družine.

Posledica takega načina dela je, da od časa do časa ugotavljamo, da se nam ta ali oni aktivist na vasi »pokvari«, ali »opasivizira« in podobno in, ko smo izgubili »redno« zaslonbo na vasi, zaspijo »vse organizacije«. Zaradi »pasivizirane« nastopi disciplinska kazen in večkrat izključitev iz Partije. To se večkrat dogaja in zato je potrebno menjati to v bistvu oportunistično prakso, ki ima tudi zelo škodljive posledice.

V nadaljevanju svojega poročila je dejal, da mora zelo strogo gledati na iskrenost člana Partije. Tisti, ki pred Partijo skriva, da se je poročil v cerkvi, ali da je krstil, birmal in podobno otroke v cerkvi, dela predvsem zato, ker misli, da biti član Partije pomeni imeti določene privilegije, ker drugače nima nobenega smisla skrivati, niti biti v Partiji. Ta trditve izhaja tudi iz tega primera: žena v nek inaci vsaj pritiska

(Nadaljevanje na 10. str.)

Nemški social-demokrati v borbi za zedinjenje Nemčije

Zadnje dni je bil v Dortmundu kongres nemške social-demokratske stranke. Zaradi velike vloge, ki jo je ta stranka igrala v povojnem razvoju Zahodne Nemčije, zaradi njenega vpliva na delavske množice in njenega gledanja na najvažnejša vprašanja, ki se tičejo Nemčije in ki so bile po večini vedno v nasprotju z glediščem Adenauerjeve vlade, je kongres v Dortmundu pritegnil ne samo pozornost nemškega ljudstva, temveč tudi svetovne javnosti.

Za kongres nemških social-demokratov je vladalo veliko zanimanje tudi zaradi tega, ker je prav pred nekaj tedni socialdemokratska stranka izgubila svojega najodločnejšega voditelja Kurta Schumajerja in ker so se številni opazovalci spraševali, ali ne bo morda socialdemokratska stranka spremenila sedaj svojo politiko?

S smrtjo Schumajerja je nemška socialdemokratska stranka izgubila vsekakor moža, ki je bil pri svojih zahtevah radikalen in nepopustljiv, to je bil mož, ki je s svojo avtoriteto ohranil enotnost v stranki. Schumajer je bil tisti, ki je videl v notranji politiki Adenauerjeve vlade težnjo po vzpostavitvi starih odnosov v gospodarstvu in družbenem življenju, težnja, ki je diametralno nasprotna njegovi koncepciji o demokratizaciji nemškega življenja in socializaciji nemškega gospodarstva. V Adenauerjevi zunanji politiki pa je videl Schumajer predvsem linijo popuščanja zapadnim silam na račun resnične enakopravnosti Nemčije. Pot, po kateri bi zahodne sile in Adenauerjeve želele priti do evropske integracije, bi privedla, po Schumajerjevem mnenju do ustanovitve male in okrajane Evrope, ki bi v bistvu bila konservativna in v kateri bi Zahodna Nemčija imela neenakopraven položaj.

Tako različno gledanje na vprašanja nemške politike je bil tudi eden izmed vzrokov, da so določeni krogi očitali Schumajerju, da ne more najti kontakta z Adenauerjem. In prav isti krogi so bili vse do kongresa socialdemokratske stranke mnenja, da se bo sedaj, ko Schumajerja ni več med živimi, menjala politika stranke.

Toda kongres v Dortmundu je dokazal, da se ničesar ni spremenilo, da ni prišlo do biznenadenje, na katera so računali prej navedeni krogi.

Politično poročilo Schumajerjevega naslednika Eriha Olenhauerja in diskusije na kongresu dokazuje, da je še dalje zagotovljena enotnost stranke in da bo njena osnovna politična koncepcija ostala ista kot doslej, ko je stranko vodil Kurt Schumajer.

Že naslov Olenhauerjevega poročila »Enotna Nemčija in Evropa s posebnostjo za življenje kot glavni cilj stranke« nam kaže, da bo nemška socialdemokratska stranka ostala pri dosedanjih načelih.

»Socialdemokratska stranka — je poudaril kongres — se bo še nadalje borila za združeno, svobodno, demokratično in socialno Nemčijo. Vsako drugo politiko je treba zavrniti. Kar dela Adenauer, poudarjajo nemški socialdemokrati, je samo rezultat tega, da sedanja nemška vlada priznava sedanjo delitev Nemčije kot dejstvo. Prav zaradi tega je treba po mnenju socialdemokratov težiti z vsemi sredstvi, da se doseže zedinjenje Nemčije. Kongres v Dortmundu je ponovno potrdil, da socialdemokrati odklanjajo vsakršne razgovore s predstavniki vzhodno-nemške vlade, vendar pa zahtevajo od vseh štirih okupacijskih sil, ki so odgovorne za današnjo razdelitev Nemčije, da se vsedejo za zeleno mizo in popravijo krivico, ki je bila prizadejana nemškemu ljudstvu z razkosanjem njegove države.« Namesto neskončnih in neplodnih izmenjav not, je poudaril Olenhauer, je treba da se poskuša sklicati štiritransko konferenco in prične z akcijo za nemško zedinjenje.

Glede na odnose z zapadnimi silami je kongres v Dortmundu poudaril potrebo po sodelovanju, vendar so tudi prišla do izraza nasprotstva, posebno kar se tiče nemške zunanje politike. Kongres je ostro napadel posebno sedanjo politiko zapadnih sil v odnosu na zedinjenje Nemčije, ki jo je označil nevarno za svetovni mir.

Kongres je dalje odločno potrdil satlišce do saarskega vprašanja.

»Pripravljeno smo, da se pomirimo in sodelujemo s Francijo, toda ne na račun Nemčije.« je poudaril predstavnik socialdemokratske stranke Posarja. »Naj dajo Nemcem v Posarju pravico, da skupno z ostalimi Nemci krenejo v smeri evropskega združevanja.«

Na kongresu v Dortmundu je bil predložen tudi obširen načrt o demokratizaciji nemškega življenja in o socializaciji gospodarstva. Socialdemokrati zahtevajo v prvi vrsti pravico delavcev, da soodločajo v gospodarstvu, dalje agrarno reformo, pravičen zakon o izenačevanju vojnih bremen itd. S tega stališča so govorniki, ki so udeležili diskusije o načrtu stranke, ostro kritizirali Adenauerjevo politiko, ki štiti koristi veleposestnikov in kapitalistov.

To je v glavnem zunanje, in notranje-politični politični akcijski program nemške socialdemokratske stranke, ki je bil sprejet na kongresu v Dortmundu. Treba je poudariti, da je ta kongres zadnji kongres stranke pred novimi parlamentarnimi volitvami v Zahodni Nemčiji. Bil je torej tudi neke vrste priprava za predvolilno borbo nemških socialdemokratov, ki bo vsekakor zelo ostra. Glede tega poudarjajo nemški socialdemokrati, da verujejo v uspeh, ker je osnova njihove stranke čvrsta na širokih slojih nemškega delavskega razreda. »Naša moč« je poudaril Olenhauer, »je v dejstvu, da so politični, gospodarski, socialni in kulturni cilji socialdemokratske stranke obenem cilji, po katerih hrepeni nemški narod.«

Zdaj pred volitvami bo treba še bolj na limanice loviti.

Predvolilna borba v Združenih državah Amerike

Za dobre štiri tedne bodo Američani izvolili svojega novega predsednika. Ta dogodek ne bo važen samo za Združene države Amerike, temveč tudi za več ostali svet. Od izida ameriških volitev zavis namreč nadaljnji razvoj ameriške zunanje politike, kar je seveda velikega pomena posebno v današnjem napetem mednarodnem položaju.

Volilna borba v Združenih državah Amerike, ki se je začela prve dni septembra, postaja, čim bližje so volitve, vsak dan bolj vroča. Po številnih ameriških mestih se dan za dnem vrstijo govorniki, predstavniki obeh največjih hujajočih se strank: demokratske in republikanske. Nikoli v zgodovini ni toliko milijonov Američanov poslušalo svojih kandidatov kot letos.

Volilci imajo na izbiro dva moža: Dwighta Eisenhowerja, ki kandidira na republikanski strani in Adlaia Stevensona, demokratskega kandidata. Dve imeni — dva popolnoma različna volilna programa!

Volilna borba ni lahka niti za enega, niti za drugega. V sami republikanski in demokratski stranki prihaja še dalje do izraza neenotno gledanje na številna notranja in zunanje-politična vprašanja. Zelo vidna je še posebej neenotnost v republikanski stranki. Največje krilo republikanske stranke je namreč v rokah predstavnikov Wallstreeta, velikih ameriških koncernov, to je ljudi, kakor so Taft, Makarti in drugi, ki zagovarjajo najbolj reakcionarno notranjo politiko ter nevarno pustolovsko politiko v odnosu do evropskih in azijskih vprašanj. Že na kongresu republikanske stranke v Chicagu je prišla do izraza velika razlika v glediščih Eisenhowerja in Taft-Makartijevega tabora, ki ni bil preveč navdušen nad izvolitvijo Eisenhowerja za predsedniškega kandidata na republikanski strani. Spor med Eisenhowerjem in Taft-Makartijevim taborom pa se je še pred časom tako zaostril, da je bil Eisenhower dolgo pred dilemo: ali s Taftom in Makartijem na volitve ali brez njiju? Seveda se je pri tem tudi postavljalo vprašanje, ali Eisenhower lahko zmaga brez njune pomoči. Če bi jih namreč odбил, ne bi imel podpore velikega dela republikanskega strankinega stroja; če bi šel z njima, pa bi izgubil glasove mnogih Američanov, ki obsojajo tako imenovani Taftov izolacionizem, nevarni makarturizem in Taftovo protidelavsko politiko.

Taft in Makarti pa sta vsestransko izkoristila ta za Eisenhowerja ne ravno lahek položaj. Vršila sta stalni politični pritisk na starega generala ter zahtevala od njega vedno nove politične koncesije. Zahtevala sta predvsem, da mora Eisenhower v primeru zmage podpreti vse republikanske voditelje, da pridejo v senat in predstavniki dom. Seveda se je Eisenhower temu odločno upiral. Računal je še vedno, da bo pridobil tako Tafta kot Makartija in glasove milijonov Američanov, ki so proti njima. Toda pri tem ni uspel. Spričo napadov republikancev, ki so ga nazivali za »demokrata v republikanski vrstah« in za »Trumanovega človeka«, je bil prisiljen na koncesije. Zopet je postal pravi republikanec in dobil podporo najvidnejših republikanskih predstavnikov.

Kakšen vpliv bo imelo to na volilce? — se sprašujejo številni zapadnoevropski listi. Zaenkrat se zdi, da odgovor ni tako težak. Del ameriške javnosti je prepričan, da je na primer makarturizem naperjen proti osnovnim državljskim pravicam. Sodijo namreč, da bo stališče do tega vprašanja bilo eden izmed odločilnih čimteljev na volitvah. Gre pri tem za glasove nad 15 in pol milijona volilcev, ki so izven republikanske in demokratske stranke. Drugi del ameriške javnosti pa je predvsem proti Taftovemu izolacionizmu. Proti temu je bilo celo mnogo republikancev na strankinem kongresu v Chicagu. Kakšno pa je stališče ameriških delavcev? Kongres ameriške zveze dela, v katerem je več milijonov delavcev, je z ledenim molkom poslušal generala Eisenhowerja, ko je ta v svojih izjavah rekkel, da ne bo odpravil Taft-Hartleyevega zakona, ki prepoveduje stavkovna gibanja. To je bilo dovolj, da se je Ameriška zveza dela, kakor tudi kasneje Zveza ameriških industrijskih organizacij izrekla za demokratskega kandidata Stevensona. Poleg vsega tega je Eisenhowerjeva kampanja vrgla na površje še eno zelo protislovno temo — o osvoboditvi vzhodne Evrope. Eisenhowerjev zunanje-politični svetovalec Foster Dulles je že izdelal obširen načrt, na podlagi katerega Amerika lahko organizira podtalno delovanje in sabotažo in pripomore oz. mirnimi sredstvi, da pride do protisovjetskih revolucij v vzhodni Evropi. Eisenhower je gladko sprejel to Dullesovo tezo, kar je izzvalo številne kritike tudi v samih

Vesti s Tržaškega

NABREŽINA. — Razprava Trčoni-Vižentini ali razprava, ki bi morala biti v začetku tega tedna pred tržaškim sodiščem na podlagi tožbe našega župana Trčona proti kominformističnemu veljaku pri nas Vižentinu zaradi obrekovanja, se je zaključila s preklicom tožbe od strani župana, ker je Vižentin izdal izjavo, kjer pravi, da vse njegove obtožbe proti Trčonu ne odgovarjajo resnici. Vižentin zaključuje svojo izjavo z besedami: »Ugotavljam nadalje, da je moja ocena imela izključno politični značaj.«

Za časa volilne kampanje meseca maja je kominformistični kandidat v naši občini Vižentin izjavil v govoru na tržaškem radiu, da je Trčoni, ki je bil v prejšnji občinski upravi svetovalec Slovenske demokratske zveze, zaslužil na račun občine nič manj kot 2 in pol milijona lir.

Naš sedanji župan, se je čutil zelo užaljenega in je Vižentina prijavil sodišču. Toda vse naenkrat pa sta se oba »obotra«, ki sta v naši občini takoj po volitvah krstila novo zvezo med Agnelotovo SDZ in kominformizmom, pobotala in zadržala pravici s tem, da tožnec preklicuje svoje izjave, tožitelj pa umakne tožbo. Zadržava, ki je obetala, da postane za nas občana zelo zanimiva, se je končala, kakor pripovedujejo nekateri dobro obveščeni domačini, v interesu »višjih« interesov dveh »uglednih« mož.

Zanimiva je predvsejn izjava Vižentina, ki sedaj pravi, da je bilo vse kar je govoril o Trčonu zgolj političnega značaja. Toda za kominformiste je vse v političnem interesu. Tudi obtoževati ljudi, da krađejo, da sleparijo, da so nepošteni,

vse to se lahko dela iz »višjih« političnih interesov. Zato smo nabrežinci hvaležni Vižentinu, da nam je osebno, kot kominformistični pravek, povedal kaj veljajo vse njihove besede. Da je vse to kar danes govorijo o drugih laž in potvara resnice. Hvala za samoizpved, ki označuje politični moralni kominformistov pri nas.

Tudi naš župan ni bil preveč moč beseda. Pred razpravo je na eni od občinskih sej in v tisku izjavil, da ne bo nikoli preklicoval obtožbe proti Vižentinu in da bo prepustil sodišču, da zadosti pravici. Sedaj smo si Nabrežinci tudi o njemu ustvarili gotovo mnenje.

TRST. — Vsaka prilika služi tržaškim irendentistom za politične špekulacije.

Na kongresu Zavodov za gradnjo ljudskih stanovanjskih hiš, ki je bil te dni v Trstu in ki so se ga udeležili tudi predstavniki raznih mest italijanske republike, so v poročilih referentov večkrat omenili, da je bil prvi Zavod v Italiji ustanovljen v Trstu pred 50 leti. Ne vemo kako se spoznajo z zgodovino razni italijanski gospodje. Toda pred 50 leti Trst ni bil pod Italijo marveč pod Avstrijo. Vemo pa, da za italijanske irendentiste velja samo eno pravilo, in sicer, da je treba na vsak način napraviti Trst bolj italijanski kot katerikoli italijansko mesto, iskoriščaje vse možne laži in zgodovinske prevare.

Na kongresu ni manjkala tudi tržaški župan Bartoli, ki je pridno, kot načelnik mesta, nagovoril kongresiste. V govoru pa se ni župan niti dotaknil vprašanja, da je v Trstu okrog 8000 družin brez stanovanja in da je treba dati predvsem Tržčanom potrebno streho. Hlapijoč od ginjenosti, kakor je to njegova navada, ko govori o Trstu, se je Bartoli takoj pogreznil v politični govor o pripadnosti Trsta in prišel seveda do zaključka, da morajo vsi Italijani braniti italijanstvo Trsta in cone B, kar predstavlja za Bartolija, glavno vprašanje tudi kongresa Zavoda za gradnjo ljudskih stanovanjskih hiš.

Zaključnega dela kongresa se je udeležil tudi italijanski minister za javna dela Aldisio, katerega prisotnost naj bi dala še večji pečat italijanstvu vsej stvari. Toda tudi Aldisio, kakor vsi njegovi kolegi, ki od časa do časa pridejo na »obisk« v Trst, ni bil skop z obljubami in je na Uradu za javna dela zagotovil, da bo rimska vlada dala Trstu velikom pomoč za gradnjo stanovanj. Teh obljub so Tržčani sicer že navajeni in jim več ne verjamejo. Toda italijanski minister je hotel potrditi stvarnost italijanske »pomoči« Tržčanom s tem, da je obiskal stanovanjske bloke, ki so jih v Trstu zgradili za ezule in italijanske priselce, da je obiskal ribiško nezcelje pri Stivanu, kjer so na slovenski obali, z tržaškim denarjem zgradili novo naselje za ribiče, ki so jih pripeljali iz Italije. V Trstu pa ostaja še vedno 8000 tržaških družin, ki zamažajo čakajo na stanovanje.

TRST. — Legalni urad Zvezniške vojaške uprave proučuje možnost raztegnitve na Trst dveh italijanskih zakonov, ki predvidevajo novo davčno obremenitev 4% na račun malega trgovca na skupno plačo vsakega namasčenca in trošanjski davek na predano blago od strani malega trgovca. Tržaški mali trgovci so počasi svojega združenja opazirali Zvezniško vojaško upravo na negativne posledice raztegnitve teh dveh italijanskih zakonov na Trst, kar bi dovedlo do povišanja cen blaga. Raztegnitev omenjenih zakonov bo dovedla tržaške male trgovce, da zvišajo ceno blaga, kar bo seveda prizadelo predvsem široke potrošnike, to je delavce, ki živijo od dnevne mezde in tako znižalo kupno moč sedanje delavske plače. Tega mnenja pa niso italijanski irendentisti v Trstu, ki smatrajo, da je v italijanskem nacionalnem interesu raztegnitev vseh italijanskih zakonov na Trst, čeprav nasprotuje interesom prebivalstva.

Polkovnik Stamatović o položaju v ceni B

Agencija »Tanjug« je v torek objavila obširno intervju svojega dopisnika v jugoslovanski ceni s komandantom JVU jugoslovanske cene STO polk. Milošem Stamatovićem. Dopisnik mu je postavil več vprašanj o položaju v ceni po petih letih, odkar je stopila v veljavo mirovna pogodba z Italijo. Iz intervjuja objavljamo nekatere podrobnosti:

Na vprašanje, kakšno je danes politično stanje v jugoslovanski ceni je polk. Stamatović v začetku prikazal zgodovinski razvoj političnih razmer v ceni B od leta 1941, ko se je prebivalstvo teh krajev vključilo v narodnosvobodilno borbo, pa do uveljavitve mirovne pogodbe z Italijo, ko je bila ustanovljena Vojna uprava JLA za jugoslovansko ceno STO. Vojna uprava je vedno zastopala načelo, da se ne vmešava v že formirano in organizirano ljudsko oblast, temveč da se tej omogoči nemoten nadaljnji razvoj v smeri demokratizacije. Razvoj ljudske oblasti ima od konca vojne do danes neprekinjeno linijo napredka in uživa polno avtonomijo ob sodelovanju in podpori ogromne večine ljudstva ter ima vso pomoč jugoslovanske vojne uprave.

NARODNOSTNA ENAKOPRAVNOST

V jugoslovanski ceni sodelujejo prebivalci italijanske narodnosti enakopravno s Slovenci in Hrvati v vseh odborih, v svetih, v upravnih odborih podjetij, v množičnih organizacijah ter pri drugih manifestacijah javnega življenja. Italijani nemoteno uporabljajo svoj jezik v javnem in privatnem življenju ter imajo enakopravne pogoje za svoj nacionalni in socialni razvoj.

Položaj Slovencev in Hrvatov na tem ozemlju ni privilegiran, toda iredentisti v Trstu in v Rimu sodijo, da je zajamčenost enakopravnosti vseh treh narodnosti ogrožanje položaja Italijanov. V resnici so si Slovenci in Hrvati, ki žive na tem ozemlju, privikrat priborili pogoje za svojo enakopravnost in za svoj narodni kulturni in gospodarski razvoj.

Večina prebivalcev italijanske narodnosti ima pogoje enakopravnosti z ostalimi prebivalci za naravne,

ter se zgraža nad položajem, v katerem žive Slovenci v Italiji.

V nadaljevanju je polk. Stamatović rekel, da se ljudstvo jugoslovanske cene zaveda, da si je priborilo vse demokratične pridobitve, in sicer v prvi vrsti ljudsko oblast ter narodnostno enakopravnost z neposredno pomočjo Jugoslavije ter zato z nejevoljo zavrača vsak poskus enostranske rešitve vprašanja STO.

DELOVANJE IREDEnte

Na vprašanje, kako ocenjuje delavnost iredente proti jugoslovanski ceni STO, je polk. Stamatović odgovoril, da so glavni nosilci iredentističnega delovanja bivši fašistični funkcionarji ter veleposestniki, ki so zapustili to ozemlje in se ne morejo spomniti z zgodovinskimi spremembami, ki so nastale med vojno ter po vojni. Dejavnost iredente je ena glavnih motenj za uresničitev povojnejšega ozračja v odnosih med Jugoslavijo in Italijo ter za reševanje tržaškega vprašanja v celoti. To, razumljivo, ne koristi uresničitvi razmer na tem področju.

POLOŽAJ DUHOVSCINE

Na vprašanje, kakšen je položaj duhovnikov v jugoslovanski ceni, je polk. Stamatović dejal, da ima duhovščina vsa jamstva za nemoteno izvrševanje svojih verskih funkcij. Vse vsi o nekem preganjanju cerkve so tendenciozne, toda na žalost obstaja težnja, da bi se cerkev izkoničila v iredentistične in šovinistične cilje, tako kot za časa fašizma. Ti nameni povzročajo odpor ne samo pri prebivalstvu in to ne glede na narodnost, temveč tudi pri duhovščini, ki ni zadovoljna s politiko tržaškega škofa mgr. Santina. Do izraza prihaja tendenca večine župnikov, da bi prilagodili svoje delo razpoloženju vernikov. Ti župniki so mnogi, da bi jim bilo treba osvoboditi jurisdikcije škofa Santina, ki s svojimi odredbami kalí normalen odnos med cerkvo in ljudsko oblastjo. Iz istega vzroka je opaziti pri teh duhovnikih tudi tendenco za ločeno cerkveno upravo, ki je že tudi prej obstajala v Koprju.

V nadaljevanju intervjuja polk. Stamatović govoril še o razvoju gospodarstva ter o rezultatih, ki so bili doseženi v kulturne dvigu vseh narodnosti v jugoslovanski ceni.

V Borštu, Glemu in Laboru tekmujejo na čast VI. kongresa KPJ

Tekmovalni plan, ki so ga sprejeli v Borštu na čast VI. kongresa KPJ, že kar prično izpolnjujejo. V vasi in v okolici vasi je več cest, ki jih že več let niso popravljali, prav tako pa je bilo zelo potrebno očistiti vodnjake in urediti razne komunalne naprave. V tekmovalnem planu je med drugim tudi poživitev prosvetnega dela, utrditev frontne organizacije in druge naloge.

Frontni odbor je skupaj s člani Fronte prediskutiral tekmovalni plan. Frontovci so se zavezali, da bodo opravili med tekmovanjem od 4 do 12 delovnih dni, to je do 96 delovnih ur. Več članov je ob tej priložnosti sklenilo, da bodo opravili tudi čiste ure, za katere so se lani zavezali, pa jih niso opravili. Jurinčič Jožef je v tem tekmovanju opravil že 11 delovnih dni, hkrati pa tudi 3 delovne dni, ki jih je lani zamudil.

Najboljše rezultate sta do sedaj pokazala Andreja Radomir in Lazar Zeržan, ki sta napravila že 12 delovnih dni in se odlikovala tudi pri organizaciji dela. Povprečno so napravili vsi frontovci, ki so sposobni za delo, po 8 delovnih dni, kar znaša skupaj 4964 delovnih ur. Med frontovci je samo ena izjema — Peter Jurinčič — ki mu delo ne prija in ki z mrmranjem spremlja akcijo drugih. Do zdaj so frontovci popravili cesto iz Vale v Boršt in iz Slatiške v Boršt ter očistili vaška vodnjaka. Sedaj popravljajo cesto pred šolo.

Da bi dvignili splošno izobrazbo ljudstva so organizirali v vasi strokovno kmetijsko predavanje. Imeli so tudi že dva zbora volilcev, 2 množična sestanka in več organizacijskih sestankov. Prosvetno društvo je že napravilo prošnjo za nabavo glasbenih instrumentov in za druge predmete, ki so potrebni za razvoj društva. Ker so v prosvet-

no društvo v Borštu vključeni tudi prebivalci Glemu in Laboru, pride večkrat do trenja in sicer zato, ker hočejo nekateri v Borštu, da bi bili sami. Take tendence so vsekakor nezdrave, kajti skupno delo in medsebojna pomoč bosta temu okoliščinam vsekakor v korist.

Kakor v Borštu tako je predkongresno tekmovalje razgibalo tudi prebivalstvo v Glemu. Na množičnem sestanku so sklenili, da bodo Glemčani napravili po 8 do 14 delovnih dni pri popravilu cest, ki so v precej slabem stanju. Svojih obveznosti so se lotili zelo resno, saj so do zdaj opravili povprečno po 9 delovnih dni, kar znaša skupaj 2492 delovnih ur. V tej vasi ni nikogar, ki ne bi opravil svojih obveznosti.

Med tekmovaljem so organizirali tudi kmetijska predavanja, zbere volilcev, množične sestanke in organizacijske sestanke.

V Laboru so prav tako organizirali prostovoljno delo pri popravilu cest v okviru tekmovalja na čast VI. kongresa KPJ. Večina frontovcev v redu izpolnjuje svoje obveznosti, nekateri pa, kakor n. pr. Kocjančič Ana, pa nočejo o njih nič slišati. Zlasti v slabem stanju je cesta v Labor in bo zahtevalo delo v zvezi s popravili precej truda.

Kakor v Borštu in Glemu so tudi v Laboru organizirali med tekmovaljem kmetijsko strokovno predavanje, zbor volilcev in množični sestanki.

„Vzgojitelji“ mladine

V Piranu in okolici je splošno znano, da imajo očetje salezijanec posebno stavbo, kjer v popoldanskih urah zbirajo šolsko, pa tudi starejšo mladino, seveda izključno s celove-

koljubnim namenom, da to mladino uče in pripravljajo na težko življenje v tej solzni dolini.

Verjetno pa se je malokdo od staršev, ki dopuščajo svojim otrokom, da se te vzgojce udeležujejo, ali jih celo sami tja pošiljajo, vprašal, kaj s temi otroci, ki jih tako lahkoumno zapuajo, čustiti očetje počenajajo.

Nimam namena pisati o stvarih, ki so bile že tolikokrat ponavljane, o cerkvi in kleru, o ekspoziuri fašista Santina, o tem kako si vsi ti apostoli prizadevajo že pri naših najmlajših vsaditi sovraštvo do ljudske oblasti itd. itd. To drugače niti biti ne more po vsem tem, kar je kler v preteklosti, daljnji in bližnji storil in gleda na vlogo, ki jo je cerkev imela.

Gre za nekaj drugega: za način, za metode, ki jih omenjeni vzgojitelji uporabljajo, da bi pridobili mladino. Večkrat smo že slišali, kako v raznih krajih sdušni pastirji igrajo z mladeniči nogomet, odbojko, kosarko in se marsikaj drugega. Neki prireajo plesne vaje in tako dalje. Toda izgleda, da za Piran to ni dovolj. Tudi tu imajo nogomet in ostalo, ali to nudi naši mladini tudi njeno organizacija. In iznajdljivi očetje so prišli na hvalevredno misel: Iz faroveža so napravili kvartašnico, neke vrste Monte Carlo v miniaturi, kjer se vsako popoldne, seveda po primernih skupnih molitvah (gotovo prirejenimi posebno v to vrhu!) mečejo karte v čast in slavo božju.

Cilji take vzgoje so jasni. Ni dovolj torej zastrupljati otroka z vsemi mogočimi škodljivimi idejami, potrebno je pri njih poleg tega nuditi in razvijati strasti, da ne bodo našli časa za razmišljanje o življenju in stvarnosti. In jutri naj ljudska oblast gradi socializem s kvartači in hazarderji, duševno propadlimi ljudmi, brez lastne volje in ponosa. To je zločin. Zločin do skupnosti, do družine in seveda še najbolj do otrok samih.

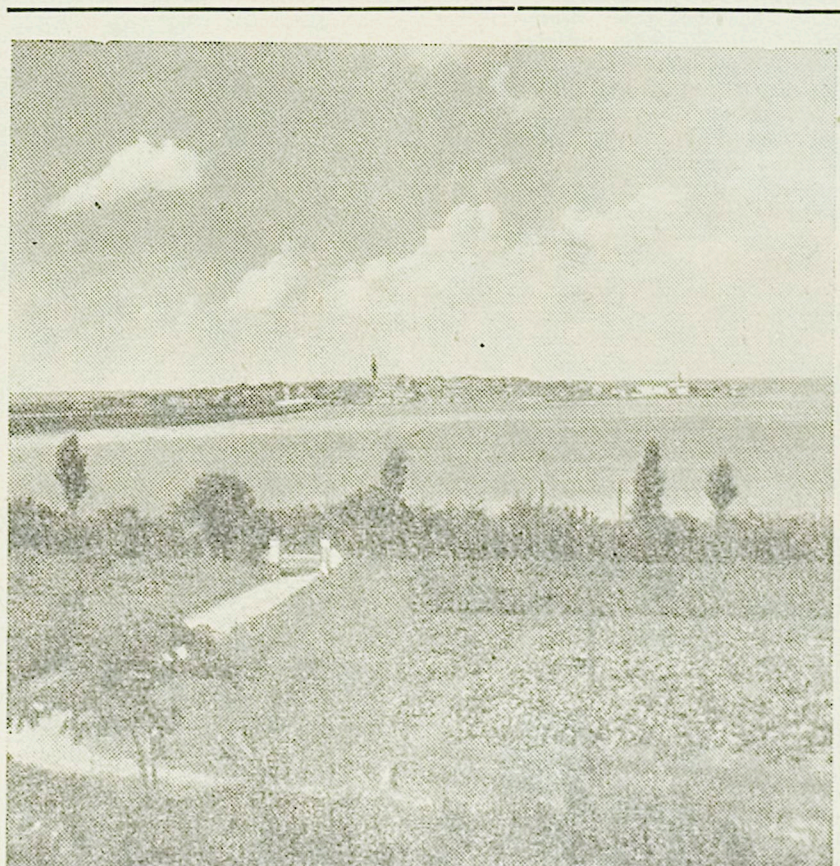
Kaj pravijo na to starši teh otrok? Menim, da jim ni vseeno, kaj bo nastalo iz njihovih sinov. Toda to ni samo vprašanje staršev. Res da so oni predvsem odgovorni pred svojimi otroci in pred skupnostjo in dolžni dati svojim sinovom in hčeram primerno vzgojo. Ali prav tako je naloga ljudske oblasti, da vodi računa o tej stvari, kajti njena pravica in sveta dolžnost je, da takemu stanju napravi konec.

K. G.

DEKANI

Tudi v naši vasi smo pred kratkim odkrili »dokaz poštenosti« in »skrbni za bližnjega« odušnih pastirjev. Ko so delavci kopali kanal pri farovežu, so nepričakovano našli na betonsko ploščo, pod katero so našli dva zaboja starega kovanega denarja v skupni teži 27 kg. S tem denarjem bi pred vojno lahko kupili 15 krav. Darovali so ga Dekančani kot miloščno cerkvi, presiti duhovni očetje pa so ga zakopali v zemljo in je sedaj seveda brez vrednosti.

V. T.

Pogled na Koper s škočjanske sole

Od Triglavca

STRŽAŠKEGA

Openci se ne dajo vleči za nos

Naše Opčine so postale v zadnjih letih pravi Babilon. Greš po cesti, pa čuješ najrazličnejše govorce: poleg slovensčine še italijanščino, angleško, madžarsko, rusko, srbohrvaško pa še kak drugi vzhodni ali srednjeevropski jezik po vrhu. Na Opčinah se namreč vse bolj in bolj naseljujejo Italijani, tu imamo v bližnjih vojašnicah ameriške vojake; njihove družine pa so naseljene v novih hišah pod borovim gozdičem nedaleč od obeliska in vzdolž nove avtomobilske ceste. Na Opčinah pa imamo tudi begunsko taborišče, kjer životarijo begunci iz najrazličnejših vzhodno in srednjeevropskih držav in čakajo, da se odpeljejo čez ocean negotovi usodi nasproti.

Tujec, ki pride na Opčine, bi dobil v pivem trenutku vtis, da je naš življenj v tej babilonski zmešnjavi zamrl in da hira. Toda to je le zunanji videz. Res je, da so nam notranje razmere in nerazumevanja v naši lastni skupnosti mnogo škodovali: kominformistična kriza je spoteika ustvarila globok razdor in kominformisti so šteli Opčine za eno svojih trdnjav. Dejansko pa so zadnje volitve pokazale, da nimajo kominformisti med openskimi Slovenci večine in njihov vpliv dan za dnevom pada.

S sporom v naših vrstah pa so se nekoliko okoristili pristaši dr. Agneletta, ki je s svojimi frazami o »edini slovenski stranki« in v »borbi za samostojnost« omrežil nekaj poštenih ljudi. Toda tudi dr. Agneletto se je ušel, če je računat, da stojijo Openci za njim. Pred kratkim je sklical prav na Opčinah »Jesenski zbor«, ki ga je proglasil kar za »svetoslovenski tabor«. Golovo je mislil, da mu bomo Openci napravili števil. Toda openskih množični ni bilo. Tudi doverljivi njegovi pristaši so začeli opoznavati izdajalsko vlogo dr. Agneletta, posebno odkar se je v nabrušenem občinskem svetu združil s kominformisti in skupaj z njimi podpira prediranje italijanskih šovinistov v to našo slovensko občino. Se jasnejše vidijo Openci brezglavost Agnelettove politike, ko se megalomansko drka po prsih, češ da se mi sami lahko otremo italijanskega objema, ki nas že sedaj dejansko vse bolj in bolj stiska. V Dolenskih Toplicah je bilo 120 Opencev, ki so na svoja lastna ušesa slišali preproste a odločne besede tovariša Tita o Trstu. Vsi Openci smo prepričani, da se bomo le s podporo Jugoslavije ubranili Italiji: to je prav po domače v nedežjo povedal Agnelettu naš domačin, uslužbenec openskega tramvajca.

»Jesenski zbor« Agneletovih pristašev je šel jesensko hladno mimo nas: nekaj Opencev je šlo tja prodajat zijala. Vse bolj toplo je bilo naslednji večer v openski kinodvorani. V ponedeljek so nas obiskali mladi harmonikaši MKUD Kajuh iz Ljubljane. To ni bil le večer slovenske glasbe, nego bratski večer. Popolnoma polna dvorana je izredno čoplo sprejela goste iz svobodne domovine. Taki večeri združijo vse Opence ne glede na razlike v mišljenju, taki večeri ponovno in ponovno dokazujejo da — kri ni voda.

TRST. — 500 delavcev in delavk ameriške tovarne čevljev v Trstu »LUCKY SHOE« je prejelo obvestilo, da vsi odpuščeni z dela zaradi zaporedne tovarne. Tovarna ni obratovala že več tednov in so delavci v tem času prejeli podporo Integrativne blagajne. Po posredovanju sindikalnih organizacij bodo delavci sedaj, ko so dokončno odpuščeni dobili predpisano likvidacijo. 18.000 brezposelnih v Trstu se je sedaj pridružil še novih 500.

Z Goriške v Italiji

GORICA. — Z novo davčno obremenitvijo 4% malih trgovcev in obrtnikov, bodo skupno davčni prispevki v vsej goriški pokrajini narasli na 2 milijardi 300 milijonov lir letno. To predstavlja za goriško pokrajino, ki je gospodarsko pasivna in ki ima največje število brezposelnih v Italiji, nevzdržno davčno breme za vse prebivalstvo.

GORICA. — Posadna delegacija človevskih kmetov dvovalstnikov, ki imajo svoja posestva v Jugoslaviji, je bila v Solkanu, kjer se je sestala s predstavniki ljudskih oblasti. Razpravljali so o vprašanjih, ki zadevajo dvovalstniško delo in obmejni promet. Obenem so dvovalstniki zvedeli, da so jugoslovanske ljudske oblasti v Solkanu, po posredovanju DFS v Italiji, znižale za dvovalstnike iz Italije davčne datjave.

KRASA

Fizikturni dan v Sežani

Dne 12. oktobra t. l. priredijo fizikturne organizacije v Sežani velik fizikturni dan. Ta dan bodo v Sežani nastopale tudi fizikturne organizacije iz Ilirske Bistrice in Pivke.

Nogometasi se bodo ponovili v skajšanem času igre v nogometnem turinju. Prav tako se bodo ponovili odbojkaši na raznih igriščih v Sežani. Zanimive bodo tudi balinarske tekme, ki so na Primorskem zelo priljubljene.

Istovčasno bo tudi šahovski turnir in kolesarski kriterij. Pripravljajo tudi jesenski kros s tekami čez den in strn. Ob 10. uri zjutraj je napovedana motociklistična hitrostna dirka na progi Sežana - Dutovlje - Veliki dol - Goričansko - Komen - Stanjel - Penike - Dobravlje - Kazlje Storje - Sežana. Motociklistične dirke se bodo udeležili tudi pozorni dirkači iz Ljubljane bratje Mrak, motociklisti iz Postojne, Sežane, Koprja in še drugih krajev. Zmagovalci bodo prejeli lega darila.

Mladinci iz Sežane, Pivke in Ilirske Bistrice bodo popolne nastopili z lahkoatletskim mitingom. Možje z dobrimi mišicami pa se bodo pomerili z vlačanjem vrvi. Mladi fizikturniki iz Sežane se vpeto pripravljajo na ta veliki fizikturni dan, saj bo to prvi take vrste, kjer bodo fizikturni sežanskega okraja iz Pivke in Ilirske Bistrice lahko nužnoma nastopili in pokazali sposobnosti raznih fizikturnih panog.

Prebivalstvo iz sežanskega okraja, iz Ilirske Bistrice in Pivke vabimo, da se v čimvečjem številu udeleži teh velikih iger svojih mladih fizikturnikov.

Zvečer po končanih tekmah bo sledilo razdeljevanje nagrad in obilo prate zabave.

Velentinič Janko

do Jadrana

S TOLMINSKEGA

Takih odprtih sestankov si še želimo

Posebno pozornost sta vzbudila odprta partijska sestanaka prosvetnih delavcev in mestnih trgovskih in delavskih podjetij mesta Tolmin, ki sta bila pred kratkim v kinodvorani. Obe se je udeležilo lepo število ljudi.

Prosvetna osnovna partijska organizacija je razpravljala predvsem o kulturno-prosvetnem delu. Ugotovili so razne pomanjkljivosti, ki jih bodo morali vsekakor odpraviti, posebno pazljivo pa bo treba posvetiti mladini; vzgoji mladine, ki je že precej zapadla vplivu klera. Ustanovitve »Svoboda« bi mladino goščavo zainteresirala, jo pritegnila k delu in jo s tem odvrnila od vseh škodljivih vplivov. Delo v društvu pa bi mladino obvarovalo tudi goštilni in pomožništva, kar bi bil velik prispevek k moralni vzgojenosti, prispevek k vsestranski izgradnji socialističnega človeka. Tudi telovadno in planinsko društvo morata tukaj po svojih močeh pomagati.

Poročilo in diskusija osnovne partijske organizacije mestnih trgovskih podjetij in produktivnih kolektivov je pokazala precejšnje pomanjkljivosti v delu partijskih skup in posameznih podjetij. Glavna pomanjkljivost je nezadostno ideološko-politično delo med delavci-člani raznih kolektivov. Delavski svetovi so prišli premalo do izraza in je še vedno čutili nekako direktorsko linijo. V em pogledu se je dobro izkazal delavski svet Avtopodjetja, ki je najboljši v okraju pri izvrševanju svojih nalog. Tudi delo med mladino ni bilo v zadostni meri; kulturno-prosvetno delo pa ni prišlo do izraza. Nadalje so ugotovili nezadovoljiv odnos do ide-

ološkega križa in to od posameznikov in od podjetij. Članov Rdečega križa je sorazmerno zelo malo in še ti redno ne plačujejo članarine. Goštilnska, angovska in ostala podjetja pa ne pokažejo zadostnega razumevanja niti za razprodajo bicikov RK. Tudi članstvo PD se je precej skrčilo.

Glede gospodarstva so ugotovili, da ni med trgovskimi, gostinskimi in ostalimi prodajnimi in posredovalnimi podjetji skoraj nikakršne konkurence, zaradi česar ostajajo cene za dolga obdobja neizpremenjene.

Na teh sestankih so sprejeli tudi nekaj novih članov v Partijo ter izvolili delegate za okrajno partijsko konferenco in nove biroje.

SRPENICA

21. sept. smo odkrili spomenik padlim borcem v NOB. Odkrili so se udeležili zastopniki množičnih organizacij in velika množica prebivalstva. O junastvu padlih tovarišev je govoril tov. Zagar, prav tako pa je njihov spomin počastil s kračkim nagovorom predsednik okrajnega odbora ZB Tolmin tov. Mazver. Mimohodo ob spomenik so se udeležili člani prostovoljnih gasilskih društev Bovec, Kobarič in in Srpenica, članica LMS pa je izvedla dve deklamaciji.

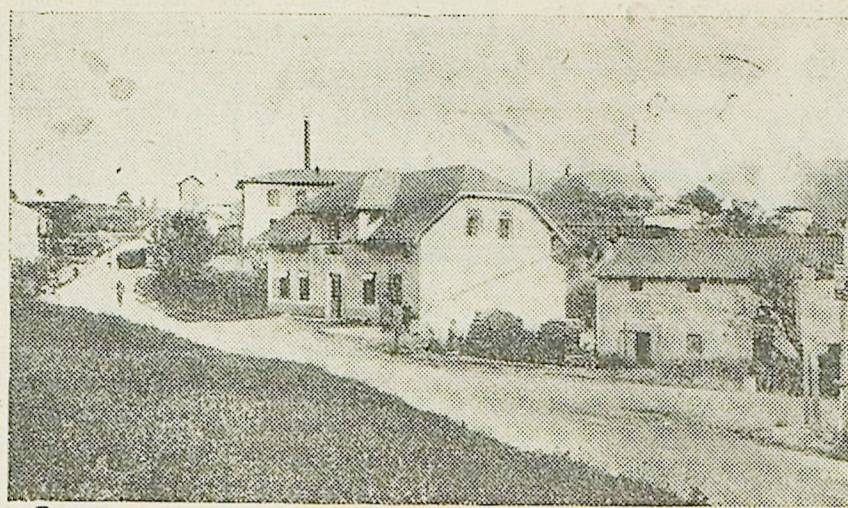
Ob tej priložnosti so tudi podelili podeljovanja tsem tovarišem. V spomin padlim borcem iz NOB je enota JLA izstrelila trikratno salvo.

O-N

Z GORIŠKEGA

Okrajna partijska konferenca v Novi Gorici

Tudi v Solkanu je bila v nedeljo okrajna partijska konferenca. Poročilo o delu v preteklem letu je v imenu OK KPS Nova Gorica podal

Vasiča Vreme v Brkinih

zbranim delegatom sekretar tovariš Mirko Remec. Diskusija je še dopolnila referat, tako da so prisotni imeli jasno sliko dela v zadnjem letu, opozorjeni so bili na vse napake in pomanjkljivosti.

Novogoriški okraj je gospodarsko najmočnejši na Primorskem in ima tudi vse pogoje, da se še bolj industrijsko razvije. Iz tega izhajajo posebno za člane Partije velike naloge, razen tega pa je potrebno ojačiti delo tudi na političnem in kulturno-prosvetnem polju, pri čemer bo treba posebno skrb posvetiti širši aktivizaciji množičnih organizacij. Izredno važno za dvig splošnega gospodarskega stanja je tudi vprašanje združništva.

Zbrani delegati so izmed sebe izvolili nov okrajni komite Partije z novim sekretarjem, tovarišem Martinom Greifom na čelu, ter predstavnike, ki jih bodo zastopali na VI. kongresu KPJ v Zagrebu.

VIPAVA

V soboto 4. t. m. ob 8. uri zvečer gostuje v dvorani Zadrudnega doma Gledališče za Slovensko Primorje s Cankarovo dramo »Kralj na Betajnovi«. Predstava je uvod v proslavo odkritja spomenika padlim borcem NOB, ki je naslednji dan.

S POSTOJNSKEGA

NOVICE IZ CERKNICE

V nedeljo 5. oktobra 1952 bo za Cerknico velik praznik, ko bo slovesno odkritje najlepšega spomenika padlim borcem v NOV na Notranjskem. Cerknica je trg s 1600 prebivalci, pretežno kmečko delovno ljudstvo, ki se bari z delom na polju. Po vojni se je razvila precejšnja lesna industrija, ki zaposluje vso prejšnjo delovno silo. Med vojnjo je bila Cerknica 98-odstotno na strani NOV, zato jo je okupator hotel izbrisati z zemljevida. Interniranih je bilo 225 ljudi, zaprtih 25 ljudi. Požganih po-

slopij je bilo 150. V NOV je padlo ali umrlo 126 oseb, katerim se bomo v nedeljo 5. oktobra dostojno oddžili.

Po vojni Cerknica hitro napreduje. Novo zgrajenih hiš je 35, popravljanih in obnovljenih poslopij pa 120. Povečal se je vodovod. Električna napeljava, ki je bila med vojno uničena, je sedaj obnovljena. Most čez Cerkniski potok je nov. Šolsko poslopije je bilo popravljeno že l. 1946. Obnovljen je tudi kulturni dom, ki je sedaj eden najlepših na Notranjskem. Nova tovarna in strojnica lesne industrije je dolga 400 m in higiensko urejena. V Cerknici je tudi kmetijska delovna zadruga, ki je med prvimi na Notranjskem.

V nedeljo 5. oktobra bo za vso Notranjsko slovesen dan. Popoldne bo odkritje spomenika, popoldne pa velika javna tombola s 300 krasnimi dobitki. Preskrbljeno bo za prevoz potnikov od vseh vlakov z Rakeka. Izkoristite nedeljsko karto. L.G.

SLAVINA

KUD Slavina je preteklo nedeljo z velikim uspehom prikazal veseloigro »Pričarani ženina«.

Ker Slavina sama ne premore primernega prostora, je predstava bila v veliki dvorani v Prestranku.

POSTOJNA

Klub za konjski šport »Heroj Vojkova« prireja v čast VI. kongresa KPJ velike konjske dirke, ki bodo prihodnje nedeljo 12. t. m. na hipodromu v Rakiniku.

GOSPODINJSKI TEČAJI

Prva tečajna tečajna boča v našem okraju v Grahovem in v Cerknici. Trajala boša en mesec. Organizacije so prevzele naše žene, članice AFZ, ki zelo ravnajo za izobrazbo naših bodočih gospodinj.

S partijske konference postojnskega okraja

(Nadaljevanje s 1. strani)

nje je iskati tudi v tem, da se posamezni člani OOZB niso niti sez udeleževali, zaradi česar je težalo vse delo le na posameznikih, ki niso seveda mogli opraviti vsega dela.

Kljub vsem pomanjkljivostim pa je delo organizacije ZB v preteklem letu mnogo napredovalo. Doseženi so bili veliki uspehi zlasti pri izvenarmadni vzgoji ljudstva.

Pred organizacijo ZB stojijo velike naloge. Povezava z organizacijami rezervnih oficijev, gasilcev, PAZ-a, Partizana, Ljudske tehnike, Rdečega križa in drugimi bo omogočila izvršiti ZB vse postavljene naloge. Več skrbi pa mora ta pokazati za svoje članstvo, zlasti se za invalide, ki so še mnogokje zapostavljeni.

Obnova podeželja je zelo napredovala, vendar bi postojnski okraj rabil za njeno dovršitev še kakih 15 in pol milijona dinarjev.

Mladinska organizacija v okraju ni povsem izpolnila svojega naloga, saj je še več kot polovico vse mladine v okraju neorganizirane. Najslabše je na Blekrah in v Jelsanah, kjer niti občinski komiteji LMS niso bili izvoljeni in kjer je delo mladine popolnoma zamrlo. Najboljša je mladinska organizacija v Dolanah. V bodoče bodo morale posebno partijske organizacije nuditi mladini mnogo več pomoči pri njenem delu in se zlasti boriti za čim širše vključevanje mladine v organizacije LMS, Partizan, Ljudsko tehniko.

Dobro so v preteklem letu delali v okraju gasilci. Obvarovali so skoraj za deset milijonov ljudskega premoženja. Potrebno pa je, da se še čimveč ljudi vključi v to organizacijo, ki jim posreduje tudi politično in kulturno izobrazbo.

Poročilo je nadalje obravnavalo stanje v sindikalnih organizacijah v okraju, ki imajo okrog 7000 članov. Delo ni povsem zadovoljivo, ker še ni povsod prišel do izraza pomen, ki ga ravno sindikati imajo v naši družbeni ureditvi.

O delu množičnih organizacij je bilo precej govora prav zato, ker so odprti partijski sestanki po vsem okraju pokazali premajhno zanimanje zlasti članov Partije za njihovo delo. Analiza situacije naj bo pouk vsem partijcem, ki naj mnogo bolj poprimejo za delo v tem pogledu, da se dvigne na primerno višino politično stanje na vasi in v podjetjih.

Referent je nato govoril o združnem vprašanju v okraju. Ker je postojnski okraj pretežno navezan na poljedelstvo, kar bo še bolj prišlo do izraza prihodnje leto, ko

bo tudi lesna industrija zaradi zkrčenih gozdnih rezerv prucej nazadovala, je združništvo najvažnejši gospodarski problem okraja. Zato nikakor ne moremo biti zadovoljni s trenutnim stanjem. Manjkajo socialistični proizvodni odnosi na vasi, so pa še mnoge druge pomanjkljivosti, ki za zdaj še preprečujejo razmah in uspešno delo združništva, čemur bodo morali zlasti člani Partije posvetiti svojo največjo skrb.

Poročilo je govorilo nsto še o delu Okrajnega ljudskega odbora, bivših KLO-jev in sedanjih občinskih ljudskih odborov.

Kulturno prosvetno delo v okraju je poročilo ljudi posebno podrobno predočilo zbranim delegatom. Iz njega so bile razvidne vse pomanjkljivosti, pa tudi uspehi, doseženi v preteklem letu. Knjižnice, Ljudska univerza, razni izobraževalni tečajji in kulturno-umetniška društva imajo veliko vlogo pri dviganju splošne izobrazbe prebivalstva. Kritizirano pa je bilo slabo stanje na terenu v pogledu razširjenja našega časopisja, za kar so krivi tudi partijski.

Tovariš Primožič je zaključil svoje poročilo z vzklikanjem tovarišu Titu, CK KPJ in CK KPS z tovarišem Marinkom na čelu.

Svoje poročilo je podal še organizacijski sekretar OK KPS tovariš Zakrajšek Milan, ki je obdelal stanje po partijskih organizacijah, njihovo delo, uspehe in pomanjkljivosti, govoril pa je tudi o novem predlogu statuta KPJ.

Po referatu se je razvila izredno plodna diskusija, ki so se je v glavnem udeleževali delegati s terena, iz vasi in podjetij. Iznegli so mnoge nepravilnosti na terenu, pa tudi uspehe in so se res pogovorili o vsem, kar jih je tiščalo morda že tudi dolga leta, pa do zdaj še ni bilo take prilike za obravnavo.

Konferenco je v imenu CK KPS pozdravil član Poltbiroa tov. Ivan Regent, ki je izrazil svoje zadovoljstvo nad njenim uspešnim delom.

Med razpravo so bile izvedene volilne obrazložitve za VI. Kongres KPJ in za člane novega OK. Za sekretarja je bil izvoljen tovariš Matevž Hec, naš stari partizanski tovariš in tovariš, organizacijski sekretar pa je postal tovariš Milan Zakrajšek. Iz starega OK-ja so izpadli trije člani.

Konferenca je trajala ves dan in so se zvečer vsi udeleženci razšli s svojimi obrazložitvami in živimi zavesti, da je pomemila vsem članom Partije v okraju, pa tudi mnogim ne-partijcem resničen preokret v njihovem delu. Brko

PO DOMOVINI

(konec)

»Bo kmalu, konec?« smo se spraševali, ko smo se pomikali po brezkončnih stopnicah največjega minareta (stolp pni džamiji) v Skoplju. Pošteno smo se upehali, preden smo prišli do vrha in po pravici povedano, ni nam bilo žal. Odprl se nam je prekrasen pogled na Skoplje. Topli, ki so se dvigali nad parkom, so bili skoraj tako visoki kakor manjši minareti. Skoplje je privlačno mesto, zanimivo po svojih legi in s svojimi številnimi kulturnimi spomeniki in umetninami.

V etnografskem muzeju smo si ogledali razvoj prebivališč v raznih krajih Makedonije, orožje, orodje, obleko in drugo. Arheološki muzej nas je presenetil z bogato zbirko raznih kipov in vaz iz rimske dobe. Posebno močan vtis pa je napravila na nas cerkev sv. Sipaša s svojimi umetniškimi lesorezi.

Iz Skoplja nas je vodila pot proti Ohridu. Dnevi, ki smo jih preživeli ob prelepem Ohridskem jezeru, nam bodo ostali vedno v spominu. V kovanju, sprehodih in razgledovanju starih znamenitosti se nam minuli trije dnevi z neverjetno naglizo. Tretji večer smo se odpeljali.

Na povratku proti Skoplju smo se vozili z ozkotirno železnico, ki ji pravijo tukaj čira. Mnogo raznovrstnih pripomb smo slišali na raču čire. Vozi počasi in previdno. Če ne prispe danes, te lahko svojci pričakujejo jutri ali pojutrišnjem. Zlasti po strminah je »odličnukaj« brzina. Mirne duše jo lahko spremljaš peš. Po dvajsetih urah vožnje smo živi in zdravi prišli v Skoplje.

Drugi dan smo odšli v Peč, da si ogledamo znamenito peško patriarhijo. Sestavlja jo več cerkva, ki so jih v stoletjih dozidavali drugo poleg druge. Notranjost je razdeljena v več prostorov, medtem ko daje zunanost po zaslugi Dušana Sinega enoten videz. V čudovitih freskah smo občudovali razvoj umetnosti na Balkanu ter razvoj moči roditelje Nemaničev. Prvi vladar te rodbine s'oji ponižen pred bo-

gom, Dušan Sini pa že visoko zravnal, ko mu poklanja cerkev. Freske, ki so stare okrog 900 let, so skoraj vse nepokvarjene. Peška patriarhija je glavni dokaz novih ugotovitev, da se je renesansa rodila na Balkanu, zaradi prihoda Turkov pa je morala že mlada umreti in se preseliti v Italijo, kjer je ob ugodnih pogojih dosegla svoj vrhunec.

Pot od Peči do Cetinja nas je vodila skozi prelepo sotesko Pečke Bistvice. Pod previsi smo zrl v ogromne skale v reki, ki so se nekdanj utrgale iz strmih gora. V nekdanji prestolici Crne gore — Cetinju smo občudovali do današnjih dni ohranjena dvorca kralja Nikole in vladike Njegoša Bogate zbirke knjig, noš in orožja so dolgo zaposlile naše misli in poglede. Ogledali smo si tudi grobnico kralja Nikole, medtem ko je nam za Lovčen — kjer počiva pesnik Njegoš — zmanjkalo časa.

Od Cetinja smo se čez strme prelaze in globoke doline spustili k Jadrano. Na skalah, ki se dvigajo iz čiste, modre gladine in na njegovih valovih smo preživeli čudovite dneve. Spomin na Budvo, Hercegnovi, Kotor, Dubrovnik in Split so med najlepšimi! Zdaj smo šele dobro razumeli od kod in zakaj toliko prelepih dalmatinskih pesmi o morju in ljudeh, ki žive ob njem!

V Dubrovniku smo si ogledali palače, cerkve, grobnice in samostane. V malo katerem mestu smo našli na toliko umetniških kipov, na toliko številnih dokazov stare kulture. Mogočno obzidje, ki obdaja Dubrovnik, še danes pričča o mogočnosti nekdanje dubrovnike republike.

V Splitu sta napravili na nas največji vtis Dioklecianova palača in razstava ob Dnevu mornarice. Tako lepo urejene razstave še nismo videli. Do najmanjših podrobnosti smo se lahko seznanili z razvojem naše vojne in trgovske mornarice. Razumljivo je, da je našo pozornost pritegnila zlasti podmornica, ki smo jo videli prvič.

Ob starem vodnjaku v Dubrovniku

Obrodile so

V dušku je izpraznil polno čašo svetlega mesta. Obroz se mu je razlival v zadnjem gube, oči so se zažele v zadnjem namazano čelo se je hip zagovelo, nazarano čelo se je zjasnilo in ko si je v dlanjo obrnil nekaj kapljic, ki so mu obvisle na bradi je dejal:

«Ja, takole se po pije, tekolek. Besede so zvenele trdo, močnato, čeprav jih je spremljal že malce star hriprav glas in kolikor je istrski slovenski dialekt, in ta imam težko razumljiv, smo vendarle vedeli, kaj nam pripoveduje stari očeka, najstarejši član Kmetijske obdelovalne zadruge v Pučah pri Smarjah.

«Le prijte tudi vi, kar proučate, kste videli, da je takole pravkar rojeno vince, lahko bi rekli, takle novorojenček — mnogo boljši od vode!»

Srčno se je zasmeljal svoji duhovitosti in nam našli kozarce. Ko smo te izpraznili je spet nagnil o grozno platenko, ki kot se mi je očelo, sploh ni imela dna. Iz njenega vratu je lil nesušljiv vrecel se kadežega ne grozdnega mosta in mi, tuje novinarji smo bili, in zadržniki, smo živahno tekali s kozarci in poskušali, poskušali ...

«No, kaj to vino res ni nevarno. Pravzaprav to se sploh vino ni, to bo šele šečasna; zato pa, kar nas je zdravil in zadovoljnih: na mnogo letale

In spet je kročila platenka nad praznimi kozarci.

«Kako? Petnajst kvintalov ga je bilok precej hrupno so bile vedane le-te besede. Pozorni smo posnali, o čem neki gre pomenek? ...

«Točno deset kvintalov in še pet. Tebi breni sem že odšel. Tako, dragi tovariš, tu je denar, kar lep kosček lističev. Presteti, potem pa kar prihiti in zavij v prvo gostilnico. Tako je, malce duhovito, povedal predsednik zadruge Florijan.

Dušan Kralj

Jan Pribac in je smel splošnim smehom okoli stojišč zadržnikov, izročil denar Ivanu, ki je pripeljal grozdje. Ivan, tudi zadržnik, je res denar pošel in ga spravil:

«Seveda, zdaj v gostilno, ko imam vina doma, da se lahko kopam v njem!»

«Da, saj tedaj je bila letina še kar dobra. Se čudo, čista suša, ki nas je gnjavila celo poletje res ni obetala dobrega. A kljub temu je vse obrnilo in ne v našo škodo!»

«Zadnji dež je napel grozdje in mu dal pravo barvo. Zadnji dež in mi drugega, pravo srečo smo, imej!»

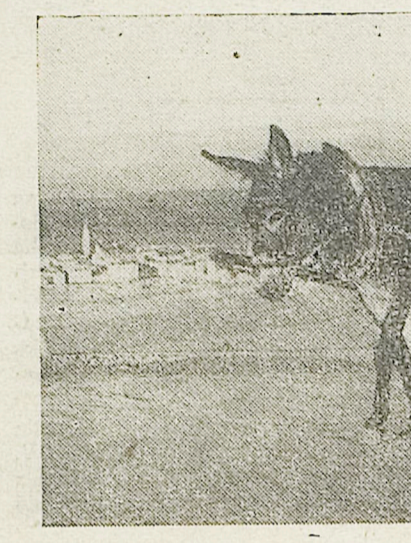
«In če pomisliš, da bi nas toča iznenadila, kaj bi le potem stiskali? Grozdja gotovo ne, pač pa pešči in obeke!»

V Koprski vinski kleti

Kmetje so se pogovarjali, menjavali besede in mnenja, misli enega so bile lastne drugemu. Ta je razlagal čmaje, oni z resnim obrazom o letini, o pridelku, kaj bo sam napravil in kaj bodo skupaj napravili.

Zdaj se je pricijazil na dvorišče, kjer so bili zadržniki poln voz črnega grozdja. Dva volička sta se upirala v jarem in očito sta se odločnila, ko je voznik izustil svoj

Od vseposod vozijo slatko grozdje v vinsko klet

— aha! Na dvorišču je bilo še več voz z že praznimi sodi. Na robu, ob živih meji so stali tri debele kadi, do roba napolnjene z dragoceno sadžem. Oboči, ki so pohajkovali okoli, so se s prst-m v ustih bližali tem kadem. Balk so se os, ki so v velikem roju brenkali okoli ter posekale po peščin in sarkale sladko tekotino. A kadar je pripel nov voz, so se otroci hitro zbrali okoli njega in vse šele najlepše jagode, ki so se smehljale prav na vrhu, so čudovito naglo izginitve in njihovih želočskih. Seveda se je jezila mati, ki je stala na pragu, čes, že cel teden, odkar je trgatve, sploh ni ne jedo razen grozdja, kar naprej so sili. Za kosilo in večerjo se že zmenjajo ne.

«Ah, stara, nič se ne boj, le naj jeda, doktor je. Saj jesen je le enkrat v letu in grozdja je letos dovolj.»

«Seveda, zdaj v gostilno, ko imam vina doma, da se lahko kopam v njem!»

«Da, saj tedaj je bila letina še kar dobra. Se čudo, čista suša, ki nas je gnjavila celo poletje res ni obetala dobrega. A kljub temu je vse obrnilo in ne v našo škodo!»

«Zadnji dež je napel grozdje in mu dal pravo barvo. Zadnji dež in mi drugega, pravo srečo smo, imej!»

«In če pomisliš, da bi nas toča iznenadila, kaj bi le potem stiskali? Grozdja gotovo ne, pač pa pešči in obeke!»

«Očeka ima prav! Mnogo se neizkoriščene zemlje smo spremenili v vinograde. Tisti-le hrib tamle — z rekto je pokazal vzpetino za vasjo razlagati:

«Očeka ima prav! Mnogo se neizkoriščene zemlje smo spremenili v vinograde. Tisti-le hrib tamle — z rekto je pokazal vzpetino za vasjo razlagati:

«Poglejte samo ta primer — je nadaljeval predsednik — zdaj smo v čast VI. kongresa KPJ sprejeli nekaj obveznosti, ki smo jih mi, zadržniki skupno z ostalimi kmesti izvine zadruge že izvršili: popravili smo ceste, uredili stranske poti in dva vodnjaka. Tako nam teče čas in lahko rečem, da je v naši vasi prav lepo!»

«Daj, Florijan, stehaj moje grozdje, če imaš vednega dovolj teži. Tega mi boš posteno plačal, je tako, da bi si še angelčki obizeli vseh deset pristov, če bi jim ga dalk. Tako glasno je povedal ta stavek pri-poleten možak, ki je pravkar pripeljal s konji voz grozdja, da so vsi navzoči za hip umolkli, potem pa so ga živahno obstopili in besed ni bilo ne konca ne kraja.

To je bila zgolj majhna slička iz življenja zadržnikov v Pučah-Košaboni, slička izrezana iz teh jesenskih dni, ko je trgatve predmet razgovorov v vseh krajih in vaseh vinorodne Istre.

Potujše po cestah Istrskega okraja. Le te se vijajo med grički, in se vzpenjajo strmo navzgor, tam se spet spuščajo; vse vkrabgave se zaletijo v tropo oglatih hišic, ki

smo še dodobra zrigolali, tem bomo še letos posadili zlatno trto. Pet let, da se usede in utrdi in presučan, da bomo imeli zakladnico, ki nam jo bo marsikdo zaviral. Vidite, ta hrib je onstran rečice Dragonec. Zato smo morali zgraditi betonski most preko nje, da lahko pridemo s konji in voli do novega polja. Mimogrede vam povem, da so nam in moji ljubljani-li že vsi narodni poslanci, kar jih

šepo kot golobje na pobočju, in se med njimi zinejo ter spet živijo v lepo pokrajino. Konec septembra, začetek oktobra. Listje na drevesih že lahno vidi in rumeni, barve se prelivajo druga v drugo in počasi, počasi grizejo zelene liste okoli sebe — zdaj in bo vse rdeče ter vijoličasto — jesen je tu v vsej svoji lepoti — bomo dejali.

Vinogradi. Le kjer se hribeček bo-ži in obraca svoj hrbet ali trebuseček proti soncu — tam so. V ravnih vrstah, lepo negovane, čiste, zgrabčene, a vendar vitke se vzpenjajo vinske trte. Gola stebla pokrivajo prostrane, kuštrave glave, veliki listi infotajo v vetru in šušljajo. Zdi se, kot bi z občudovanjem zrla na velike in težke grozde, ki nekako svečano stho bingljajo v prazno in vabijo: utrgaj me, vem, da te ne bom razočaral. In marsikateri samotni popotnik, ki meri korak po tem zmešanem rajju se skloni in si utrga šop združenih jagod. Vse- da se kraj ceste in nič ga ne pre-moti v mirnem uživanju. In če ne utrga, mislja, ne smam, to ni moje, ga takoj pobara prijazni sosed, kmest:

«Hej, vi, ste že poskusili naše grozdje? Ne? Dajte no, kar takoj ga probajte!»

Enakomeren, počesen in klen je njihov korak. Hribi, upognjeni pod težkimi bremeni se bočijo in vije-jo, zlomijo se ne. Obratili tri stopajo navkreber proti vasi, zadržniki ali zlatniki. Kljub teži ni na njihovem obrazu sledu napora. Več veselja se jim zrcali v obeh kot ob nedeljkih praznikih. Grozdje — ta beseda jih polni z radostjo in srečo, ki jim sije z obrazov, je vidna sto korakov daleč.

Nekje pesem, drugje smeh — povsod razpolženje, ki je opazno že ob velikih praznikih. Saj pa je tagatve tudi praznik in še eden!

«Letinja jesen je dokaj bogata. Za izkupček si bomo nabavili še kosline stroje.»

«In druge stroje, če imate? Smo ga radovedno vprašali.»

«O, seveda! Traktorje, stroje za rahlanje zemlje, škropilnice in setr-ve stroje, vse te smo že nabavi-li. Pri nas je namreč tako: vsak zadržnik dela od jutra do mraka, uradnih ur seveda ni. V začetku se-zone dobi akontacijo, na koncu pa razliko. Čim boljša je letina, več pade v željo posemznega zadržnika. Vsi imajo lege hiše in njihovi otroci brezskrbno hodijo v šolo. No, in ostali denar, ki je last za- druge, uporabimo za nabavo stro-jev in najnujnejšega orodja, ki ga potrebujemo v gospodarstvu.»

Zanimal nas je še odnos zadruge do kmetov izven nje in Florijan nam je povedal, da zadruga čestokrat prisloki na pomoč nezadržnikom s stroji ali pa z delovno silo. Med seboj se vsi dobro razumejo.

«Poglejte samo ta primer — je nadaljeval predsednik — zdaj smo v čast VI. kongresa KPJ sprejeli nekaj obveznosti, ki smo jih mi, zadržniki skupno z ostalimi kmesti izvine zadruge že izvršili: popravili smo ceste, uredili stranske poti in dva vodnjaka. Tako nam teče čas in lahko rečem, da je v naši vasi prav lepo!»

«Daj, Florijan, stehaj moje grozdje, če imaš vednega dovolj teži. Tega mi boš posteno plačal, je tako, da bi si še angelčki obizeli vseh deset pristov, če bi jim ga dalk. Tako glasno je povedal ta stavek pri-poleten možak, ki je pravkar pripeljal s konji voz grozdja, da so vsi navzoči za hip umolkli, potem pa so ga živahno obstopili in besed ni bilo ne konca ne kraja.

Kako preprosta je resnica, da vi-no, po katerem rada glava boli ni dobro. In ta resnica je znana po vsem svetu, zlasti jo poznajo istrski vinogradniki. Istrsko vino, nie-gove vrste n. pr. refošk, malvazija, teran, merlot, pinot, kabarnet in druge, sloni daleč po svetu. Poleg zlatih trt, ki jih je mnogo, gojijo istrski vinogradniki v največjem obsegu trto, ki daje belo in črno vino, ki pa se po svojem okusu lah-ko meri z vini iz drugih vinorodnih krajev Slovenije.

«Daj, Florijan, stehaj moje grozdje, če imaš vednega dovolj teži. Tega mi boš posteno plačal, je tako, da bi si še angelčki obizeli vseh deset pristov, če bi jim ga dalk. Tako glasno je povedal ta stavek pri-poleten možak, ki je pravkar pripeljal s konji voz grozdja, da so vsi navzoči za hip umolkli, potem pa so ga živahno obstopili in besed ni bilo ne konca ne kraja.

Kako preprosta je resnica, da vi-no, po katerem rada glava boli ni dobro. In ta resnica je znana po vsem svetu, zlasti jo poznajo istrski vinogradniki. Istrsko vino, nie-gove vrste n. pr. refošk, malvazija, teran, merlot, pinot, kabarnet in druge, sloni daleč po svetu. Poleg zlatih trt, ki jih je mnogo, gojijo istrski vinogradniki v največjem obsegu trto, ki daje belo in črno vino, ki pa se po svojem okusu lah-ko meri z vini iz drugih vinorodnih krajev Slovenije.

«Daj, Florijan, stehaj moje grozdje, če imaš vednega dovolj teži. Tega mi boš posteno plačal, je tako, da bi si še angelčki obizeli vseh deset pristov, če bi jim ga dalk. Tako glasno je povedal ta stavek pri-poleten možak, ki je pravkar pripeljal s konji voz grozdja, da so vsi navzoči za hip umolkli, potem pa so ga živahno obstopili in besed ni bilo ne konca ne kraja.

Kako preprosta je resnica, da vi-no, po katerem rada glava boli ni dobro. In ta resnica je znana po vsem svetu, zlasti jo poznajo istrski vinogradniki. Istrsko vino, nie-gove vrste n. pr. refošk, malvazija, teran, merlot, pinot, kabarnet in druge, sloni daleč po svetu. Poleg zlatih trt, ki jih je mnogo, gojijo istrski vinogradniki v največjem obsegu trto, ki daje belo in črno vino, ki pa se po svojem okusu lah-ko meri z vini iz drugih vinorodnih krajev Slovenije.

«Daj, Florijan, stehaj moje grozdje, če imaš vednega dovolj teži. Tega mi boš posteno plačal, je tako, da bi si še angelčki obizeli vseh deset pristov, če bi jim ga dalk. Tako glasno je povedal ta stavek pri-poleten možak, ki je pravkar pripeljal s konji voz grozdja, da so vsi navzoči za hip umolkli, potem pa so ga živahno obstopili in besed ni bilo ne konca ne kraja.

Kako preprosta je resnica, da vi-no, po katerem rada glava boli ni dobro. In ta resnica je znana po vsem svetu, zlasti jo poznajo istrski vinogradniki. Istrsko vino, nie-gove vrste n. pr. refošk, malvazija, teran, merlot, pinot, kabarnet in druge, sloni daleč po svetu. Poleg zlatih trt, ki jih je mnogo, gojijo istrski vinogradniki v največjem obsegu trto, ki daje belo in črno vino, ki pa se po svojem okusu lah-ko meri z vini iz drugih vinorodnih krajev Slovenije.

«Daj, Florijan, stehaj moje grozdje, če imaš vednega dovolj teži. Tega mi boš posteno plačal, je tako, da bi si še angelčki obizeli vseh deset pristov, če bi jim ga dalk. Tako glasno je povedal ta stavek pri-poleten možak, ki je pravkar pripeljal s konji voz grozdja, da so vsi navzoči za hip umolkli, potem pa so ga živahno obstopili in besed ni bilo ne konca ne kraja.

Kako preprosta je resnica, da vi-no, po katerem rada glava boli ni dobro. In ta resnica je znana po vsem svetu, zlasti jo poznajo istrski vinogradniki. Istrsko vino, nie-gove vrste n. pr. refošk, malvazija, teran, merlot, pinot, kabarnet in druge, sloni daleč po svetu. Poleg zlatih trt, ki jih je mnogo, gojijo istrski vinogradniki v največjem obsegu trto, ki daje belo in črno vino, ki pa se po svojem okusu lah-ko meri z vini iz drugih vinorodnih krajev Slovenije.

«Daj, Florijan, stehaj moje grozdje, če imaš vednega dovolj teži. Tega mi boš posteno plačal, je tako, da bi si še angelčki obizeli vseh deset pristov, če bi jim ga dalk. Tako glasno je povedal ta stavek pri-poleten možak, ki je pravkar pripeljal s konji voz grozdja, da so vsi navzoči za hip umolkli, potem pa so ga živahno obstopili in besed ni bilo ne konca ne kraja.

Kako preprosta je resnica, da vi-no, po katerem rada glava boli ni dobro. In ta resnica je znana po vsem svetu, zlasti jo poznajo istrski vinogradniki. Istrsko vino, nie-gove vrste n. pr. refošk, malvazija, teran, merlot, pinot, kabarnet in druge, sloni daleč po svetu. Poleg zlatih trt, ki jih je mnogo, gojijo istrski vinogradniki v največjem obsegu trto, ki daje belo in črno vino, ki pa se po svojem okusu lah-ko meri z vini iz drugih vinorodnih krajev Slovenije.

«Daj, Florijan, stehaj moje grozdje, če imaš vednega dovolj teži. Tega mi boš posteno plačal, je tako, da bi si še angelčki obizeli vseh deset pristov, če bi jim ga dalk. Tako glasno je povedal ta stavek pri-poleten možak, ki je pravkar pripeljal s konji voz grozdja, da so vsi navzoči za hip umolkli, potem pa so ga živahno obstopili in besed ni bilo ne konca ne kraja.

Kako preprosta je resnica, da vi-no, po katerem rada glava boli ni dobro. In ta resnica je znana po vsem svetu, zlasti jo poznajo istrski vinogradniki. Istrsko vino, nie-gove vrste n. pr. refošk, malvazija, teran, merlot, pinot, kabarnet in druge, sloni daleč po svetu. Poleg zlatih trt, ki jih je mnogo, gojijo istrski vinogradniki v največjem obsegu trto, ki daje belo in črno vino, ki pa se po svojem okusu lah-ko meri z vini iz drugih vinorodnih krajev Slovenije.

«Daj, Florijan, stehaj moje grozdje, če imaš vednega dovolj teži. Tega mi boš posteno plačal, je tako, da bi si še angelčki obizeli vseh deset pristov, če bi jim ga dalk. Tako glasno je povedal ta stavek pri-poleten možak, ki je pravkar pripeljal s konji voz grozdja, da so vsi navzoči za hip umolkli, potem pa so ga živahno obstopili in besed ni bilo ne konca ne kraja.

Kako preprosta je resnica, da vi-no, po katerem rada glava boli ni dobro. In ta resnica je znana po vsem svetu, zlasti jo poznajo istrski vinogradniki. Istrsko vino, nie-gove vrste n. pr. refošk, malvazija, teran, merlot, pinot, kabarnet in druge, sloni daleč po svetu. Poleg zlatih trt, ki jih je mnogo, gojijo istrski vinogradniki v največjem obsegu trto, ki daje belo in črno vino, ki pa se po svojem okusu lah-ko meri z vini iz drugih vinorodnih krajev Slovenije.

«Daj, Florijan, stehaj moje grozdje, če imaš vednega dovolj teži. Tega mi boš posteno plačal, je tako, da bi si še angelčki obizeli vseh deset pristov, če bi jim ga dalk. Tako glasno je povedal ta stavek pri-poleten možak, ki je pravkar pripeljal s konji voz grozdja, da so vsi navzoči za hip umolkli, potem pa so ga živahno obstopili in besed ni bilo ne konca ne kraja.

Kako preprosta je resnica, da vi-no, po katerem rada glava boli ni dobro. In ta resnica je znana po vsem svetu, zlasti jo poznajo istrski vinogradniki. Istrsko vino, nie-gove vrste n. pr. refošk, malvazija, teran, merlot, pinot, kabarnet in druge, sloni daleč po svetu. Poleg zlatih trt, ki jih je mnogo, gojijo istrski vinogradniki v največjem obsegu trto, ki daje belo in črno vino, ki pa se po svojem okusu lah-ko meri z vini iz drugih vinorodnih krajev Slovenije.

«Daj, Florijan, stehaj moje grozdje, če imaš vednega dovolj teži. Tega mi boš posteno plačal, je tako, da bi si še angelčki obizeli vseh deset pristov, če bi jim ga dalk. Tako glasno je povedal ta stavek pri-poleten možak, ki je pravkar pripeljal s konji voz grozdja, da so vsi navzoči za hip umolkli, potem pa so ga živahno obstopili in besed ni bilo ne konca ne kraja.

Kako preprosta je resnica, da vi-no, po katerem rada glava boli ni dobro. In ta resnica je znana po vsem svetu, zlasti jo poznajo istrski vinogradniki. Istrsko vino, nie-gove vrste n. pr. refošk, malvazija, teran, merlot, pinot, kabarnet in druge, sloni daleč po svetu. Poleg zlatih trt, ki jih je mnogo, gojijo istrski vinogradniki v največjem obsegu trto, ki daje belo in črno vino, ki pa se po svojem okusu lah-ko meri z vini iz drugih vinorodnih krajev Slovenije.

«Daj, Florijan, stehaj moje grozdje, če imaš vednega dovolj teži. Tega mi boš posteno plačal, je tako, da bi si še angelčki obizeli vseh deset pristov, če bi jim ga dalk. Tako glasno je povedal ta stavek pri-poleten možak, ki je pravkar pripeljal s konji voz grozdja, da so vsi navzoči za hip umolkli, potem pa so ga živahno obstopili in besed ni bilo ne konca ne kraja.

Kako preprosta je resnica, da vi-no, po katerem rada glava boli ni dobro. In ta resnica je znana po vsem svetu, zlasti jo poznajo istrski vinogradniki. Istrsko vino, nie-gove vrste n. pr. refošk, malvazija, teran, merlot, pinot, kabarnet in druge, sloni daleč po svetu. Poleg zlatih trt, ki jih je mnogo, gojijo istrski vinogradniki v največjem obsegu trto, ki daje belo in črno vino, ki pa se po svojem okusu lah-ko meri z vini iz drugih vinorodnih krajev Slovenije.

«Daj, Florijan, stehaj moje grozdje, če imaš vednega dovolj teži. Tega mi boš posteno plačal, je tako, da bi si še angelčki obizeli vseh deset pristov, če bi jim ga dalk. Tako glasno je povedal ta stavek pri-poleten možak, ki je pravkar pripeljal s konji voz grozdja, da so vsi navzoči za hip umolkli, potem pa so ga živahno obstopili in besed ni bilo ne konca ne kraja.

Kako preprosta je resnica, da vi-no, po katerem rada glava boli ni dobro. In ta resnica je znana po vsem svetu, zlasti jo poznajo istrski vinogradniki. Istrsko vino, nie-gove vrste n. pr. refošk, malvazija, teran, merlot, pinot, kabarnet in druge, sloni daleč po svetu. Poleg zlatih trt, ki jih je mnogo, gojijo istrski vinogradniki v največjem obsegu trto, ki daje belo in črno vino, ki pa se po svojem okusu lah-ko meri z vini iz drugih vinorodnih krajev Slovenije.

«Daj, Florijan, stehaj moje grozdje, če imaš vednega dovolj teži. Tega mi boš posteno plačal, je tako, da bi si še angelčki obizeli vseh deset pristov, če bi jim ga dalk. Tako glasno je povedal ta stavek pri-poleten možak, ki je pravkar pripeljal s konji voz grozdja, da so vsi navzoči za hip umolkli, potem pa so ga živahno obstopili in besed ni bilo ne konca ne kraja.

Kako preprosta je resnica, da vi-no, po katerem rada glava boli ni dobro. In ta resnica je znana po vsem svetu, zlasti jo poznajo istrski vinogradniki. Istrsko vino, nie-gove vrste n. pr. refošk, malvazija, teran, merlot, pinot, kabarnet in druge, sloni daleč po svetu. Poleg zlatih trt, ki jih je mnogo, gojijo istrski vinogradniki v največjem obsegu trto, ki daje belo in črno vino, ki pa se po svojem okusu lah-ko meri z vini iz drugih vinorodnih krajev Slovenije.

«Daj, Florijan, stehaj moje grozdje, če imaš vednega dovolj teži. Tega mi boš posteno plačal, je tako, da bi si še angelčki obizeli vseh deset pristov, če bi jim ga dalk. Tako glasno je povedal ta stavek pri-poleten možak, ki je pravkar pripeljal s konji voz grozdja, da so vsi navzoči za hip umolkli, potem pa so ga živahno obstopili in besed ni bilo ne konca ne kraja.

Kako preprosta je resnica, da vi-no, po katerem rada glava boli ni dobro. In ta resnica je znana po vsem svetu, zlasti jo poznajo istrski vinogradniki. Istrsko vino, nie-gove vrste n. pr. refošk, malvazija, teran, merlot, pinot, kabarnet in druge, sloni daleč po svetu. Poleg zlatih trt, ki jih je mnogo, gojijo istrski vinogradniki v največjem obsegu trto, ki daje belo in črno vino, ki pa se po svojem okusu lah-ko meri z vini iz drugih vinorodnih krajev Slovenije.

«Daj, Florijan, stehaj moje grozdje, če imaš vednega dovolj teži. Tega mi boš posteno plačal, je tako, da bi si še angelčki obizeli vseh deset pristov, če bi jim ga dalk. Tako glasno je povedal ta stavek pri-poleten možak, ki je pravkar pripeljal s konji voz grozdja, da so vsi navzoči za hip umolkli, potem pa so ga živahno obstopili in besed ni bilo ne konca ne kraja.

Kako preprosta je resnica, da vi-no, po katerem rada glava boli ni dobro. In ta resnica je znana po vsem svetu, zlasti jo poznajo istrski vinogradniki. Istrsko vino, nie-gove vrste n. pr. refošk, malvazija, teran, merlot, pinot, kabarnet in druge, sloni daleč po svetu. Poleg zlatih trt, ki jih je mnogo, gojijo istrski vinogradniki v največjem obsegu trto, ki daje belo in črno vino, ki pa se po svojem okusu lah-ko meri z vini iz drugih vinorodnih krajev Slovenije.

«Daj, Florijan, stehaj moje grozdje, če imaš vednega dovolj teži. Tega mi boš posteno plačal, je tako, da bi si še angelčki obizeli vseh deset pristov, če bi jim ga dalk. Tako glasno je povedal ta stavek pri-poleten možak, ki je pravkar pripeljal s konji voz grozdja, da so vsi navzoči za hip umolkli, potem pa so ga živahno obstopili in besed ni bilo ne konca ne kraja.

Kako preprosta je resnica, da vi-no, po katerem rada glava boli ni dobro. In ta resnica je znana po vsem svetu, zlasti jo poznajo istrski vinogradniki. Istrsko vino, nie-gove vrste n. pr. refošk, malvazija, teran, merlot, pinot, kabarnet in druge, sloni daleč po svetu. Poleg zlatih trt, ki jih je mnogo, gojijo istrski vinogradniki v največjem obsegu trto, ki daje belo in črno vino, ki pa se po svojem okusu lah-ko meri z vini iz drugih vinorodnih krajev Slovenije.

«Daj, Florijan, stehaj moje grozdje, če imaš vednega dovolj teži. Tega mi boš posteno plačal, je tako, da bi si še angelčki obizeli vseh deset pristov, če bi jim ga dalk. Tako glasno je povedal ta stavek pri-poleten možak, ki je pravkar pripeljal s konji voz grozdja, da so vsi navzoči za hip umolkli, potem pa so ga živahno obstopili in besed ni bilo ne konca ne kraja.

Kako preprosta je resnica, da vi-no, po katerem rada glava boli ni dobro. In ta resnica je znana po vsem svetu, zlasti jo poznajo istrski vinogradniki. Istrsko vino, nie-gove vrste n. pr. refošk, malvazija, teran, merlot, pinot, kabarnet in druge, sloni daleč po svetu. Poleg zlatih trt, ki jih je mnogo, gojijo istrski vinogradniki v največjem obsegu trto, ki daje belo in črno vino, ki pa se po svojem okusu lah-ko meri z vini iz drugih vinorodnih krajev Slovenije.

«Daj, Florijan, stehaj moje grozdje, če imaš vednega dovolj teži. Tega mi boš posteno plačal, je tako, da bi si še angelčki obizeli vseh deset pristov, če bi jim ga dalk. Tako glasno je povedal ta stavek pri-poleten možak, ki je pravkar pripeljal s konji voz grozdja, da so vsi navzoči za hip umolkli, potem pa so ga živahno obstopili in besed ni bilo ne konca ne kraja.

Kako preprosta je resnica, da vi-no, po katerem rada glava boli ni dobro. In ta resnica je znana po vsem svetu, zlasti jo poznajo istrski vinogradniki. Istrsko vino, nie-gove vrste n. pr. refošk, malvazija, teran, merlot, pinot, kabarnet in druge, sloni daleč po svetu. Poleg zlatih trt, ki jih je mnogo, gojijo istrski vinogradniki v največjem obsegu trto, ki daje belo in črno vino, ki pa se po svojem okusu lah-ko meri z vini iz drugih vinorodnih krajev Slovenije.

«Daj, Florijan, stehaj moje grozdje, če imaš vednega dovolj teži. Tega mi boš posteno plačal, je tako, da bi si še angelčki obizeli vseh deset pristov, če bi jim ga dalk. Tako glasno je povedal ta stavek pri-poleten možak, ki je pravkar pripeljal s konji voz grozdja, da so vsi navzoči za hip umolkli, potem pa so ga živahno obstopili in besed ni bilo ne konca ne kraja.

Kako preprosta je resnica, da vi-no, po katerem rada glava boli ni dobro. In ta resnica je znana po vsem svetu, zlasti jo poznajo istrski vinogradniki. Istrsko vino, nie-gove vrste n. pr. refošk, malvazija, teran, merlot, pinot, kabarnet in druge, sloni daleč po svetu. Poleg zlatih trt, ki jih je mnogo, gojijo istrski vinogradniki v največjem obsegu trto, ki daje belo in črno vino, ki pa se po svojem okusu lah-ko meri z vini iz drugih vinorodnih krajev Slovenije.

«Daj, Florijan, stehaj moje grozdje, če imaš vednega dovolj teži. Tega mi boš posteno plačal, je tako, da bi si še angelčki obizeli vseh deset pristov, če bi jim ga dalk. Tako glasno je povedal ta stavek pri-poleten možak, ki je pravkar pripeljal s konji voz grozdja, da so vsi navzoči za hip umolkli, potem pa so ga živahno obstopili in besed ni bilo ne konca ne kraja.

Kako preprosta je resnica, da vi-no, po katerem rada glava boli ni dobro. In ta resnica je znana po vsem svetu, zlasti jo poznajo istrski vinogradniki. Istrsko vino, nie-gove vrste n. pr. refošk, malvazija, teran, merlot, pinot, kabarnet in druge, sloni daleč po svetu. Poleg zlatih trt, ki jih je mnogo, gojijo istrski vinogradniki v največjem obsegu trto, ki daje belo in črno vino, ki pa se po svojem okusu lah-ko meri z vini iz drugih vinorodnih krajev Slovenije.

«Daj, Florijan, stehaj moje grozdje, če imaš vednega dovolj teži. Tega mi boš posteno plačal, je tako, da bi si še angelčki obizeli vseh deset pristov, če bi jim ga dalk. Tako glasno je povedal ta stavek pri-poleten možak, ki je pravkar pripeljal s konji voz grozdja, da so vsi navzoči za hip umolkli, potem pa so ga živahno obstopili in besed ni bilo ne konca ne kraja.

Kako preprosta je resnica, da vi-no, po katerem rada glava boli ni dobro. In ta resnica je znana po vsem svetu, zlasti jo poznajo istrski vinogradniki. Istrsko vino, nie-gove vrste n. pr. refošk, malvazija, teran, merlot, pinot, kabarnet in druge, sloni daleč po svetu. Poleg zlatih trt, ki jih je mnogo, gojijo istrski vinogradniki v največjem obsegu trto, ki daje belo in črno vino, ki pa se po svojem okusu lah-ko meri z vini iz drugih vinorodnih krajev Slovenije.

«Daj, Florijan, stehaj moje grozdje, če imaš vednega dovolj teži. Tega mi boš posteno plačal, je tako, da bi si še angelčki obizeli vseh deset pristov, če bi jim ga dalk. Tako glasno je povedal ta stavek pri-poleten možak, ki je pravkar pripeljal s konji voz grozdja, da so vsi navzoči za hip umolkli, potem pa so ga živahno obstopili in besed ni bilo ne konca ne kraja.

Kako preprosta je resnica, da vi-no, po katerem rada glava boli ni dobro. In ta resnica je znana po vsem svetu, zlasti jo poznajo istrski vinogradniki. Istrsko vino, nie-gove vrste n. pr. refošk, malvazija, teran, merlot, pinot, kabarnet in druge, sloni daleč po svetu. Poleg zlatih trt, ki jih je mnogo, gojijo istrski vinogradniki v največjem obsegu trto, ki daje belo in črno vino, ki pa se po svojem okusu lah-ko meri z vini iz drugih vinorodnih krajev Slovenije.

«Daj, Florijan, stehaj moje grozdje, če imaš vednega dovolj teži. Tega mi boš posteno plačal, je tako, da bi si še angelčki obizeli vseh deset pristov, če bi jim ga dalk. Tako glasno je povedal ta stavek pri-poleten možak, ki je pravkar pripeljal s konji voz grozdja, da so vsi navzoči za hip umolkli, potem pa so ga živahno obstopili in besed ni bilo ne konca ne kraja.

Kako preprosta je resnica, da vi-no, po katerem rada glava boli ni dobro. In ta resnica je znana po vsem svetu, zlasti jo poznajo istrski vinogradniki. Istrsko vino, nie-gove vrste n. pr. refošk, malvazija, teran, merlot, pinot, kabarnet in druge, sloni daleč po svetu. Poleg zlatih trt, ki jih je mnogo, gojijo istrski vinogradniki v največjem obsegu trto, ki daje belo in črno vino, ki pa se po svojem okusu lah-ko meri z vini iz drugih vinorodnih krajev Slovenije.

«Daj, Florijan, stehaj moje grozdje, če imaš vednega dovolj teži. Tega mi boš posteno plačal, je tako, da bi si še angelčki obizeli vseh deset pristov, če bi jim ga dalk. Tako glasno je povedal ta stavek pri-poleten možak, ki je pravkar pripeljal s konji voz grozdja, da so vsi navzoči za hip umolkli, potem pa so ga živahno obstopili in besed ni bilo ne konca ne kraja.

Kako preprosta je resnica, da vi-no, po katerem rada glava boli ni dobro. In ta resnica je znana po vsem svetu, zlasti jo poznajo istrski vinogradniki. Istrsko vino, nie-gove vrste n. pr. refošk, malvazija, teran, merlot, pinot, kabarnet in druge, sloni daleč po svetu. Poleg zlatih trt, ki jih je mnogo, gojijo istrski vinogradniki v največjem obsegu trto, ki daje belo in črno vino, ki pa se po svojem okusu lah-ko meri z vini iz drugih vinorodnih krajev Slovenije.

«Daj, Florijan, stehaj moje grozdje, če imaš vednega dovolj teži. Tega mi boš posteno plačal, je tako, da bi si še angelčki obizeli vseh deset pristov, če bi jim ga dalk. Tako glasno je povedal ta stavek pri-poleten možak, ki je pravkar pripeljal s konji voz grozdja, da so vsi navzoči za hip umolkli, potem pa so ga živahno obstopili in besed ni bilo ne konca ne kraja.

Kako preprosta je resnica, da vi-no, po katerem rada glava boli ni dobro. In ta resnica je znana po vsem svetu, zlasti jo poznajo istrski vinogradniki. Istrsko vino, nie-gove vrste n. pr. refošk, malvazija, teran, merlot, pinot, kabarnet in druge, sloni daleč po svetu. Poleg zlatih trt, ki jih je mnogo, gojijo istrski vinogradniki v največjem obsegu trto, ki daje belo in črno vino, ki pa se po svojem okusu lah-ko meri z vini iz drugih vinorodnih krajev Slovenije.

«Daj, Florijan, stehaj moje grozdje, če imaš vednega dovolj teži. Tega mi boš posteno plačal, je tako, da bi si še angelčki obizeli vseh deset pristov, če bi jim ga dalk. Tako glasno je povedal ta stavek pri-poleten možak, ki je pravkar pripeljal s konji voz grozdja, da so vsi navzoči za hip umolkli, potem pa so ga živahno obstopili in besed ni bilo ne konca ne kraja.

Kako preprosta je resnica, da vi-no, po katerem rada glava boli ni dobro. In ta resnica je znana po vsem svetu, zlasti jo

Arheološka izkopavanja v SLOVENSKI TRSTI Komorni zbor zagreškega radia gostuje v Kopru

Kdo je prebival v zaselku Kotlina pri Sv. Antonu in njegovi okolici v zadnjih treh tisočletjih?

Na to vprašanje bi nam z lahkoto odgovorili razni zgodovinski viri, nanašajoči se na Slovensko Istro kot celoto. Da bi pa zvedeli za nekatere detalje iz tega življenja bomo poklicali na pomoč arheologijo z njeno pomočnico topografijo.

Tudi geografsko je moral ta kraj precej drugače izgledati pred dvemi tisočletji. Merje je segalo do pod sam Kotlinski hrib, paralelno ležeči Veliki hrib pa je bil najbrž polotok. V drugi polovici drugega tisočletja pred novim štetjem je tod gospodarila velika denudatska sila, ki je sedlo med Kotlino in Dvori povišala z talogom, debelim okoli osem metrov. Veliki nalivi so verjetno s pomočjo hriba, na katerih se nahajajo Dvori oprali zemljo in jo odnesli v sedlo.

S svojim izbornim strateškim položajem, bogato zalogo studenčne vode in gospodarsko solidnim zaledjem ni čudno, da je kotlina predstavljala mikavno točko za naselitev tedanjega človeka.

Dovolimo, da nam da prve podatke in nam razkaže teren Kavrečič Anton (hiša št. 103), lastnik hiše v sedlu. Skozi »sportone« nas bo peljal »za hišo« na njivo, ki je bila letos posejana z deteljo. »Tukaj po sredi, skoraj po vsej dolžini njive smo pri oranju skoraj vedno našli kovance, tam levo proti škampi pa osti sulice, zapanke, nože itd. V desnem zgoranjem kotu njive ob trti je moj oče pri rigolanju odkopal človeški skelet. Jaz pa sem malo dalje pred nekaj leti pri delu na gorji meji njive v prosilu videl človeški kosti. Ob zahodnem delu njive sva z očetom tudi odkopala tri skelate. Spodnji t. j. severni zid je ves na človeških in živalskih kosteh. Ko je lanskega leta sosed oral njivo, ki meji na to mojo parcelo je iz meje tudi izoral človeški skelet. Po vsem tem razglabljanju vas bo Tomo povabil v hišo, pogostil in nadaljeval z izsledki na dvorišču same hiše. »Ko so moji kopali tale vodnjak so v globini osmih metrov našli grob. Vseh teh osem metrov je sama čista zemlja. Poleg hiše pa smo škopali doljni del neke amfore. Opazili ste, da voda iz našega studeneča teče v kameno korito, to je doljni del rimskega sarkofaga. Tisti vrh kartinskega hriba tudi ni brez najdb. Ko je moj oče kopal jame za sajenje mladik, je našel dva štita. Pri sosedu Sordiču žival ni nikdar rada šla v štalo, nekdo je svetoval naj kopljejo pod pragom. Kopali so in pod eno ploščo je bila žara s pepelom in kostmi. Ko so pa pri sosedu Kavrečič Jožetu kopali temelje za razširitev ceste so našli cel skeletni grob, pri popraviljanju poti za Pečke smo na ekoli 100 metrov pod varjo našli v desnem bregu napol uničeni žarasti grob.«

Če izvršimo analizo Antonovih najd in izjav ugotovimo tole: sulice, noži, zapanke so iz časa preseljevanja narodov, ker so pa skeleti v isti višini in plesti z prej navedenimi najdbami predpostavljamo tudi isto starost. Kovanci, ki so ležali niže, so rimski in višje ležeči benečanski. Žare na hribu, v sedlu in na poti za Pečke so prahistorične. Korito pod studencem, to je sarkofag in ostanek amfore so pa rimski.

Z vsem tem je jasno nakazana kontinuiteta od prahistorične — ilirske — dobe, preko Rima v čas preseljevanja narodov in srednji vek. Prav zaradi tega se je letos v aprilu Narodni muzej v Ljubljani odločil in naredil sondažna dela, o katerih je že poročal dr. Kastelic Jože. Gornji sklep o kontinuitetah ne samo, da je s tem delom dokazan, temveč mu je dodan še en novi člen: dokazana je prisotnost Slovanov v času prve naselitve. Toliko zanikana prisotnost Slovanov na obalah tedanje zahodne Istre je našla v arheologiji mogočnega zagovornika. Ker, če se pisani zgodovinski viri lahko krivo tolmačijo, pristno izkopane staroslovanske kulture se ne da zanikati.

Sonde, izkopane za hišo Kavrečič,

Izkopavanje pri Kortini

slučajnim razmetanimi grobovi in orožjem. Znalo bi to biti pozorišče boja med Lati in kakšnim narodom iz časa preseljevanja narodov.

Vzporedno z grebenom Dvori—Kortina nekaj severneje od grebena Ve-

Otvoritev sezone v ljudskem gledališču Koper

Po uspešni prvi sezoni pričenja Slovensko gledališče svojo drugo sezono in sicer z Gogoljevo komedijo »Ženitev«. Gledališče je to Gogoljevo komedijo vneslo v repertoar zato, da počasti spomin ruskega klasika ob stoletnici njegove smrti.

Premiera navedenega dela bo 9. oktobra ob 20. uri. Gledališki kolektiv se marljivo pripravlja na otvoritev sezone z rednimi vajami, v času med vajami pa sam izdeluje sceno.

V počastitev VI. Kongresa KPJ bo kolektiv priredil eno predstavo za člane delavskih svetov ter za najboljše delavce naših podjetij. Vstopnice za to predstavo bodo razdeljene preko sindikalnih podružnic.

Poleg tega bo dalo gledališče še eno predstavo našim bolnikom.

Da se zagotovi mir in disciplina pri večernih prireditvah opozarjamo občinstvo, da je vstop mladini pod 14. leti zabranjen. Od vseh šestih del, ki jih imamo na repertoarju, bo ena popoldanska predstava namenjena pavenstveno mladini. Zato je prva repriza prej omenjene komedije dne 10. oktobra ob 17. uri.

S. P.

LUJSKO GLEDALIŠČE KOPER
Sezona 1952/53
NEDELJA, 5. okt. ob 21. Koncert
Komornega zboru Radia Zagreb.
CETRTEK, 9. okt. ob 20. Gogolj:

so pokazale, da na njegovi njivi nimamo opraviti z nekropolo, temveč s likega hriba krožijo čudovite govornice o krajih Skrgadovec in Grubliah (na rebri). V Skrgadovec na njivi Kavrečič Jožeta so našli skelet moškega, poleg katerega je ležalo razno orožje, v neposredni bližini pa tlak iz opeke itd. In ko so domačini stikali dalje po zemlji za zakladom, jih je nekaj prestrašilo, da se niso upali maprej. Na Grubliah pa je bila baje naselbina, ki so jo uničili Turki.

Kaj je resnica o teh izročilih? Sonda, narejena na Kavrečičevi njivi je dala prahistorično keramiko, dele rimskih posod, dno amfore in komad, rimskega gradbenega materiala, to je strešna in zidna opeka ter keramika, ki je tipična za zgodnji srednji vek.

Grubliah hranijo v sebi temelje, zložene iz obdelanega kamna. Temelji zavzemajo površino pol hektarja. Vmes se najde zgoraj že omenjeni rimski gradbeni material in keramika, ki jo srečamo po 10. stoletju in verjetno je tudi ta naselbina iz istega časa. Sicer ta raziskovanja niso dovoljna, da bi nam dala končno podobo teh lokalitet.

V vinogradih neposredno nad vasjo Pečke so pri rigolanju našli v globini enega metra velike rimske zidne opeke.

Pred kakšnimi 20 leti je Kavrečič iz Pečk v svojem vinogradu zahodno od vasi odkril večjo količino bronaste denarja.

Iz teh nepopolnih ugotovitev je zrasla pred nami slika naseljenosti skozi davna stoletja na tem majhnem koščku slovenske zemlje. To nam bilo ča, koliko moči in kulture je polna treba, postati naslednik tako mogočnih narodov, ki so pred nami posedovali to zemljo.

Stribar Vinko

»Ženitev«, komedija. Premiera. PETEK, 10. okt. ob 17. Gogolj: »Ženitev« za mladino.

K večernim prireditvam vstop mladini izpod 14 let ni dovoljen.

Uprava SNG v Trstu zahteva souporabo gledališča Verdi

Trst. — Uprava SNG je poslala vzhovnemu poveljniku ZVU gen. Winterstonu pisno v odgovor na zadnje generalovo pisno, ki odklanja vsako poročilo škode povzročene po fašizmu slovenskim kulturnim ustanovam v Trstu. V pisnu je rečeno med drugim, da je Italija uničila Slovincem v Trstu od leta -918 do leta 1945 vse njih kulturne in gospodarske ustanove Slovenov (pa niso uničili Italijanem nobene ustanove).

Pismo nato zahteva, da se da SNG možnost iskoristiti občinsko gledališče Verdi, do katerega imajo Slovinci kot davkoplačevalci iste pravice kot Italijani. ZVU je kot državna oblast dolžna skrebeti, kakor za italijansko prebivalstvo tudi za slovensko iz državnih sredstev.

V nedeljo, dne 5. oktobra bo ob 21. uri koncentriral v koprskem ljudskem gledališču Komorni zbor Radia Zagreb. To je vokalni ansambel, ki v itakovostni lestvici tovrstnih poustvarjalnih del pes sodi brez dvoma med najboljše pevске zbornice v Jugoslaviji. V svojem sedemletnem delovanju je zbor postal uglašena, v glasovih povsem uravnovešana pevška celota. Člani zboru so večidel šolani na zagreškem konservatoriju, kar daje zboru še prav poseben pečat.

Največji del dokaj gibljivega repertoarja povzema jugoslovanska pred in povojna zborovska literatura od predklasike (Ivan Lukačič — 1574) preko umetnostnega prepodra z Lisinskimi pa do najmlajših jugoslovanskih skladateljev. Čeprav je torej težiče na domačem repertoarju, je zbor posegel tudi v boga-

to zakladnico tuje literature, zopet od predklasike z Monteendijem na čelu pa do modernistov Hindemitha in Kodalyja.

Zbor vodi znani hrvaški skladatelj, hrvaški rojak Slavko Zlatič, ki je na istisne folklorne motive ustvaril lepo število tehničnih zborovskih del. Kot dirigent zagreškega Komornega zboru je dosegel mnoga priznanja in bil z zborom povabljen na mednarodni umetnostni festival v Edinburghu.

Spored nedeljskega koncerta ima dva dela: v prvem so zastopani predstavniki vokalne glasbe od del pa obsegajo skladbe jugoslovanskih skladateljev iz predvojne ustvarjalne dobe.

Koncert pevškega zboru Radia Zagreb predstavlja za Koper veliko doživetje, zato ga obiskovalcem toplo priporočamo.

NOVI FILMI

Znani ameriški režiser Fred Zimmermann, ki ga poznamo že iz filma »Sedmi križ«, je na lanskem filmskem festivalu v Benetkah predstavil občinstvo z filmom »Tereza«, ki je bil ocenjen med najboljšimi filmi leta.

Največja vrednost filma, poleg seveda njestrega in življenjskega prikazovanja življenjskih razmer v ZDA, česar se je prav Zimmermann

Maria Pierangeli v filmu Tereza

kat prvi hotel. S tem filmom je on razbil čisto ameriško tradicijo, ki hoče, da se morajo vse neugodne stvarnosti prikazati vedno v napačni in bleščeli luči, nikdar pa realistično.

Veliko zaslužno pri uspehu filma ima še mlada, a že dobro poznana Maria Pierangeli, ki se nam je kot italijanska filmska igralka Anna predstavila z filmom »Jutri je prepozno.« Poleg nje nastopa v glavni vlogi John Erikson, ki je dovršeno izoblikoval lik slabiča Filipa, čeprav je tokrat bil prvič postavljen pred filmsko kamero.

Snov filma je izbrana iz stvarnemedorasla mladeniča se poročita ga življenja mladine naše dobe. Se med vojno v Italiji. On ameriški

vojak, ona mlado vaško deklet. Konec vojne. On se vrne v Ameriko, kjer starši, oče, ker je slabši, mati pa ljubečumna, nočeta slišati ničesar o sinovi poroki. Tereza, ki je pozneje sledila možu, ga je zapustila, ker se on v svoji slabosti ni znal uveljaviti nad starši. Sele, ko mu žena rodi, se Filip zavzame svoje moškega nevredne vloge in se pridruži ženi v borbi za vsakdanji kruh.

Film je izdelalo leta 1951 znano ameriško podjetje Metro Goldwyn Mayer.

Barvni film »Plamen in puščica«

Vratolomni podvig Darda Puščice v ameriškem barvnem filmu »Plamen in puščica« bodo prav gotovo navdušili vsakega gledalca. Film ne zaostaja v ničemer za najboljšim ciklusom. Vsebinsko pa ni jemati filma resno, ker filmska epika, kot Homer in pesnik o Kraljeviču Marku, v pesnitvah, je polna prerivanj in prikrojavanj pri prikazovanju podvigov davnih junakov. V kinu bo vsakdo užival, oni pa, ki bo hotel spoznati Ulriha Hessenskega, naj se rajši pouči iz dobre zgodovinske knjige.

Glavni junak filma so znani ameriški igralci Burt Lancaster, Virginia Mayo, Robert Douglas in Alice Mac Mahon. Film je režiral Jacques Tourneur. Produkcija: Warner Bros.

... in še ... dvakrat Tarzana

Ta teden bodo prišli na svoj račun tudi m'adi obiskovalci kina, željni avantur, pretrajšjih in vratolomnih bobov. Za to se bodo morali zehvaliti znanemu bivšemu olimpijckemu zmagovalcu v plavanju Jonny Weismullerju, kateri nas bo zabaval v dvehltv hinarit nas bo zabaval, kot svetovno znani in še neprekosljivi »Tarzana« v dveh filmih: »Tarzan med lovci« in »Razgršeno plemek«.

Na filmskem p'atnu ne bo manjkala niti opica Čita, Tarzanova zvesta prijateljica v vseh njegovih borbah z zvermi in z mousk'lni psi.

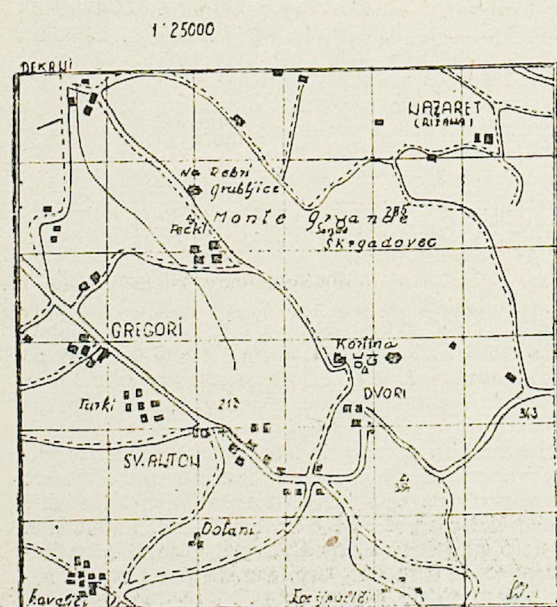
„KRALJ NA BETAJNOVI“ na postojnskem odru

»Danes bo »Postojni« premiera Carlskanjeve drame »Kralj na Betajnovi«, s katero gledališče za Slovensko Primorje začne novo sezono. Zasedba je prav dobra. Domači ansambel, ki je tudi prepel precej izprememb, je še izpopolnjen z gosti iz Ljubljane. Tako nastopa v vlogi Bemota Siane Potokar (SNG), v vlogah Maksa in Francke pa Janez Rahoček in Alenka Svetelova iz Mastnega gledališča.

Za predstavo je veliko zanimanje, kako je uspela, pa bomo počakali v naši prihodnji številki.

Brko

ARHEOLOŠKA KARTA SV. ANTONA

- LEGENDA
- Naselbina (romska) (S. Slovanske) (p. prahistorična)
  - Romanca razvalina (S. P.)
  - Roman grob (S. P.)
  - Žarasti grob
  - ▲ Najdba kovane
  - Skelet (človeški)

ROSALIE PRUDENT

(nadaljevanje s 7. strani)

mogoče, kaj? Dva otroka! Jaz zaslužim pa 20 frankov na mesec. Povejte ... kaj je to mogoče? Enega otroka, dobro, nekako se že izhaja, če si človek odtrguje od svojih ust ... ampak dva! V glavi se mi je zavrtelo. Pa kaj sem mogla? Kaj sem mogla izbrati?

Kaj sem hotela? Videla sem, da je zadnji čas! Cez nju sem varla blazino, in me da bi vedela ... Oba nisem mogla imeti ... pa sem na vrh legla še jaz. Potem sem se valjala in jokala, vse dokler nisem v oknu videla da se svita; otroka pod blazino sta bila mrtva. Dala sem ju pod pazduho, šla sem na vrt, vzela vrtnarjevo lopato in ju zakopala. Čim globlje sem mogla, enega tu, drugega tam, ne skupaj; da se me bi pogovarjala o svojih mami, če mrtvi malčki sploh govorijo. Kaj sem pa drugega hotela?

V postelji mi je bilo po vsem tem tako težko, da nisem mogla vstati. Poklicali so zdravnika in on je videl pri čem sem. To je resnica, gospod sodnik. Naredite z menoj kar hočete, na vse sem pripravljena.

Polovica dvorane se je joka komaj vzdrževala. Zenske z robcii v rokah so smrčale.

Predsednik jo vpraša:

»Kje ste zakopali drugega otroka?»

»Katerega ste pa našli?»

»Tistega ... tistega ... ki je bil v artičkah.«

»Ah, tako! Drugi je pa v jagodah, poleg vodnjaka.«

In zahtela je silnim, snc angažojim jokom.

Sodišče je Rosalie Prudent oprostilo.

PRAVICA IN KRIVICA

(slovenska narodna pripovedka)
Živel je kralj, ki je imel dva sina. Prvi je bil zvižden in krivičen, drugi pa dober in pravičen. Ko jima oče umre, reče krivični pravičnemu:

»Pojdi od mene, dalje ne bova skupaj živela. Na, tristo zlatnikov in konja, to ti je del vsega, kar je nama po očetu ostalo, več nimava.«
Pravični vzame tisto sto zlatnikov in konja ter ide govoreč:

»Hvala bogu, koliko mi je pripadlo od vsega kraljestva!«

Kmalu potem se srečata ta dva brata na polju, jezdec oba na konjih. Pravični reče krivičnemu:

»Pomagaj ti bog, brate!«

Oni pa mu odgovori:

»Gorje naj ti bog da! Kaj vedno manjša boga! Danes je boljša krivica nego pravica.«

Tedaj mu reče dobi:

»Hajdi, da staviva, da ni boljša krivica od pravice.«

In tako sta stavila vsak po sto zlatnikov in se zmenila, da jima razsodi o tem tisti, ki ga najprej srečata.

Ko gresta malo dalje, srečata na konju vraga, ki se je bil spremeni v mašičko, ter ga poprosita, naj jima pove, ali je boljša pravica ali krivica. Vrag vreče:

»Krivica!«

In tako zgubi dobi sto zlatnikov. Ali zopet staviva vsak še po sto zlatnikov in tudi tretjič in po sodbi vraga, ki se je različno pretvarjal in hodil pred njima, izgubi dobi vseh tristo zlatnikov in nazadnje tudi konja. Tedaj reče:

»Hvala bogu! Nimam več zlatnikov, ali imam svoje oči. Zastavim še svoje oči.«

Tako je zastavil svoje oči, da je boljša pravica od krivice. Ali njegov brat ni čakal več druge sodbe, potegnil je nož, iztaknil mu obe očesi in rekel:

»Zdaj naj ti pomaga pravica, ko si brez oči!«

»Jaz nimam oči, za božjo pravico, prosim pa te, brat moj, da mi daš vode v posodo, da zmocim usta in zmijem rane, ter da me odvedeš in pustiš pod jelko nad izviro.«

Brat mu ustreže in mu da vode v posodi ter ga odvede in pusti pod jelko nad izviro.

Ta stoji ves žalosten. Ponoči pa zasliši, da so prišle k izviro vile.

Ko so se kopale, je rekla ena iz-

med njih:
»Veste li, družice, da je ogobela kraljeva hčerka? Kralj je sklical vse zdravnike, a ni nobeden je ne more ozdraviti. A da on ve ter da zdaj vzame te vode, kjer se me koplje, in da jo z njo okoplje, v

dan in noč bi ozdravela. Prav tako bi se počel s to vodo, kdor je gluha, slepa ali hroma.«

V tem so zapeli petelini in vile so odšle.

Tedaj se splazi stromak izpod jelke po nogah in po rokah do vode. Najprej si umije oči in pri tej priči

»pregleda. Potem zajame vode v posodo in odhiti h kralju, ki mu je hčerka bila gobava, ter mu reče:
»Prišel sem, da ti ozdravim hčerko, ako mi dovoliš. V dan in noč bo zdrava.«

Ko kralj to sliši, ga pusti v sobo k deklici. On pa ukaže, da jo okoplje s to vodo. Ko mine dan in noč, je bila deklica čista in ozdravljena. Kralj se zelo razveseli ter mu da pol kraljestva in hčerko za ženo. Tako je postal kraljev zet in prvi za kraljem.

To se razve po vsem kraljestvu. Zve tudi njegov brat, ki je govoril, da je krivica boljša nego pravica.

Spomni se, da je našel brat srečo pod jelko, zato jo gre tudi on iskat. Najprej vzame v posodo vode ter odide pod jelko in si iztakne z nožem oči.

Ponoči so se prišle kopat vile in so začele govoriti, kako je ozdravela kraljeva hčerka. »Prejcome,« — so rekle — »je kdo prišluškoval, ko smo se pogovarjale, da bi ozdravela s to vodo. Tudi zdaj nas utegne kdo poslušati. Pojdemo gledat!«

Ko pridejo pod jelko najdejo tistega, ki je bil prišel iskat srečo in je govoril, da je boljša krivica od pravice. Zgrabijo ga za roke in noge in raztrgajo.

Tako je nesrečniku pomagala krivica.

Učenjak in mornar

Perzijski učenjak Mirza Tahir se je peljal nekde z mladim, preprostim mornarjem po morju.

Med vožnjo je vprašal mornarja, koliko mohtiv iz Korana zna na pamet.

»Da vam povem po pravici, nobene,« je odkritosrežno odgovoril mladi mornar.

»Nu, potem si četrtino življenja zamudil,« je menil učenjak.

Nekaj trenutkov pozneje je vprašal učenjak:

»Ali mi veš kaj povedati o zvezdoznanstvu?«

»Nič,« je rekel preprosti mornar, nekar je vzkliknil učenjak:

»Nu, potem si tudi drugo četrtino življenja zapravil!«

»Čez nekaj trenutkov je spet

vprašal učenjak:

»Ali si se kdaj učil računstva?«

»Ne, gospod. Nikoli nisem imel priložnosti, da bi se učil,« je žalostno odvrnil mladi mornar.

»Nu, potem si tudi tretjo četrtino življenja zapravil!« je razlagal učenjak.

Komaj je bil izpregovoril te besede, je zadel čoln ob skalo in se jel potapljati. Mornar je skočil pokoncu in vprašal učenjaka:

»Častitljivi, ali znaš plavati?«

»Ne znam,« je zajekal učenjak in smrtna groza ga je obšla. Tedaj je vzkliknil mladi mornar:

»Nu, potem se okleni mojega vratu, da te ponese na suho, drugače boš izgubil vse štiri četrtine svojega življenja!«

ŠALE za male

Branko gre z mamico v živalski vrt. Ko prideta do zebre, presenečen vzklikne:

»Joi, mamica, zakaj so oblekli temu konjičku kopalno obleko?«

»Nu, Pavlek,« reče oče, »povej mi, zakaj sem te pretepel?«

Pavlek bričko zahteva: »Vid's, očka, najprej me pretepaš, potem pa sam ne veš, zakaj si me.«

Mihec: »Kaj meni, Janezek, zakaj so vse slike v okvirjih?«

Janezek: »Da slikarji vedo, kje naj nehajo!«

LEŠNIKI

71) Očesili so ga, po njem bijo, a kaj mu mar — on poje vam glasno.

72) Solze požene v oči, tres, duši, lom, zviha, vse nas od njega boli, toda vsem godi in prija.

73) Bliste vse bolj kot biseri, a vidiš jih samo v temi.

74) Biserne brez kril čebele snoči stihaj priletele, noč na trati prenočile, davi v soncu se poskrile.

Cicibani in Pionirji

stric Miha čaka na vaša pisma!

Reštev križanke iz 38 številke

Vodoravno: 1. Kobarid, 2. opeka, 3. levo, in 4. Krk, Iva, 5. ia, prav, 6. slana, 7. balon, 8. omot, no, 9. len, lab, 10. nn, kepa, 11. Koper, 12. koprive.

Navpično: A) kolki, bolnik, B) opeka, amen, C) Bevk, slov, KP, D) ako, plot, kor, E) re, Iran, lepi, F) Ivan, napev, G) Donava, obare.

Igo Gruden: Pesmica o čričku

Čri-čri, čri-čri, čriček v lepi črni suknički, v soncu je ves griček, in pa spava v luknjički.

»Čri-čri, čri-čri, čriček, kdo te v spanju straži?« vpraša ga fantiček, s slamico ga draži.

Dreza ga fantiček okrog nosa s slamico, čri-čri, čri-čri čriček že zapušča jamico.

In: čri... čri... čez griček čriček peti skuša, skrli se je fantiček, pesmico poslušaj.

PIONIRSKÉ UGANKE

1. Čarobni kvadrat

1	A	A	C	Č
2	E	E	L	M
3	M	O	O	O
4	O	S	O	T

Rezvsr'i črke v kvadratu tako, da boš bral vodoravno in navpično besede naslednjega pomena:

- slovenska reka, 2. zidarsko blato, 3. del glave, 4. najmanjši delec snovi.

2. Številčnica

1	2	3
4	5	6
7	8	9

Rebamasti številke od 1 do 9 v vodoravnih in navpičnih vrstah ter v kvadratu tako, da boš bral v vseh v obeh diagonalah vsoto 15!

RESITEV »LESNIKOV« IZ 38 ŠTEVILKE SLOVENSKEGA JADRANA

68) Muha na okenskem steklu, 69) sneg, 70) živo srebro.

Dragi stric Miha!

Ze dolgo Ti imam namen pisati, pa nisem imela poguma. Bala sem se, da boš vrjel moje pismo v koš. Rada prebram »Slovenski Jadrana«, posebno mi ugaja Tvoj kotiček. Kmalu bo konec počitnic in pričeli bomo novo šolsko leto. Jaz bom hodila v četrti razred. Ze v naprej se tega veselim. Stric Miha, vabim Te, da nas prideš obiskati v Narin, pa bova šla z ostalimi pionirji in pionirkami na hrib nad vasjo po imenu Tabor, kjer je bil nekoč mogočni grad Silentabor. Sedaj ga ni več, le nekaj razvalin je osalo od njega. Od tam je lep razgled po vsej oklici. Iskreno Te pozdravlja

Majda Sušelj, uč. IV. razr. osn. šole Narin pri Pivki na Krasu

Dragi stric Miha!

Letošnje počitnice so mi prav lepo minile. Pri nas doma imamo dve kravi in jančka. Vsak dan sem hodila na pašo z živino. Na paši nas je bilo mnogo punčk. Tam smo se igrali, plesale kolo, šivale in čitale same lepe povesti. Moja dva jančka pa sta vedno hodila za menoj. Pobirala sem jima travico in cvetlice. Jančkoma, ki sta bila vedno za menoj, so se vsi smejali. Kadar se je mračilo, sem šla domov. Doma sem nestrpno pričakovala, kdaj bo dan, da zopet ženem past. V počitnicah sem šla tudi z mamo in očetom na izlet v Maribor. Po poti sem videla mnogo lepega. Ko smo prišli v Postojno, smo si ogledali Postojnsko jamo. V jami je bilo lepo. Najbolj so mi ugajale človeške ribice. Videla sem tudi reko Pivko, ki ponikne in spet pride na dan kot Unec. Nato smo odpotovali dalje do Ljubljane. V Ljubljani pa sem videla še nekaj bolj

Čeligoj Sonja, uč. VI. razr. osnovne šole — Osp.

Dragi stric Miha!

Zopet se Ti oglašam, pa tudi želim, da ne bi moj dopis priromal v koš. Veš, sedaj se je začel pouk in se moram učiti. Hodim v četrti razred gimnazije v Ilirski Bistrici. Konec šolskega leta bo tudi mala matura, zato se moram res pridno učiti. Rešila sem križanko in Lešnike in upam, da sem pravilno rešila. Lepo Te pozdravlja

Čeligoj Sonja, uč. IV. razr. gimn. Ilirska Bistrica

...stric Miha odgovarja

Ljuba Majda!

Z veseljem sem prebral Tvoje pismo. Majda in s se vedim veseljem sem Te sprejel med svoje male pisarke! Boš videla, kako dobro se boš počutila med nami, saj smo sami veseli in zadovoljni ljudje! Če mi pa ne verjameš, pa vprašaj naše male kotičkarje! Prav gotovo Ti bodo odgovorili, pa še to Ti bodo povedali, da se Ti ni treba prav nič bati požreznega koša. Za pisma takih prdnih deklic kot je naša Majda, se koš niti ne zmira! Praviš, Majda, naj vas pridem enkrat obiskat? Prav radi bomo to storili! Pa jo bomo mahali na Tabor, pa še kakšno veselo bomo zakrožili! Vojta, Majda? Do tedaj, pa bodi prav priščno pozdravljena, Ti in vsi narinski pionirji!

Draga Jolanda!

Zelo lepo si opisala, Jolanda, svoja potovanja med počitnicami! Vidim, da Ti zelo ugaja in da si navdušena nad našo lepo domovino. Tako je prav! Vsi pravi pionirji morajo ljubiti svojo domovino. Ljubiti in spoznavati jo morajo, pa tudi njeno ljudstvo, ki po tovarnah, po vaseh in po mestih dela požrtvovalno in pripravljajo nam vsem lepo in srečno življenje v naši ljubljani domovini! — Veš, Jolanda, se tole Ti moram povedati za zaključek! Prav pošteno memika, da bi si prišel ogledat vašo novo šolo! Najprej zavoljo tega, da bi spoznal Tebe potem, da bi si ogledal vašo lepo šolsko stavbo, in končno, — kar po pravici bom povedal — tudi zaradi obljubljenega novega vinca! Pa ne zameri, Jolanda! Veš, saj stric Miha ni pijanček, včasih ga pa le rad zvne kak kozarček! Priščno pozdravljena, Jolanda, pa spomni se me še kaj s kakim lepim spisom!

Ljuba Sonja!

Kot vidiš, ni romal Tvoj dopis v koš, temveč v naš kotiček! Veš, kar pogledal sem, ko sem prebral Tvojo pošto. »Oho,« sem dejal. »Kaj je naša Sonja že v četrtem razredu?« Kaj hočemo, čas teče — nič ne reče! No, le lepo pridna bodi Sonja tudi letos in marljivo se uči, da boš ob koncu šolskega leta s ponosom prinesla maturitetno spričevalo domov! Kljub temu pa se še kdaj spomni na strica Miha!

Pionirsko križanko in Lešnike iz 38. številke Slovenskega Jadrana so pravilno rešili Čeligoj Sonja iz Ilirske Bistrice, Zadel Anica iz Ilirske Bistrice in Blažek Mihaela iz Ilirščevja pri Postojni. Torej smo danes zrebali med temi tremi reševalci! Samo rešitev križanke nam je poslala Strosar Milena iz Stanjela, naša čežarska dvojčka Milan in Radko Bordon pa sta rešila pravilno en Lešnik in pionirsko križanko. In veste, kdo je bil izžreban? Zadel Anica iz Ilirske Bistrice. V najkrajšem času dobi po pošti lepo darilce.

Tako, dragi moji ugankarji, danes je stric Miha spet pripravil nekaj za vaše modre in bistre glavice. Ste si že ogledali današnje uganke in se posebno današnje Lešnike? Precej trdi so, kajne? No, kdor jih bo topot rešil, pred tem pa res oklobuk z glava! Zelo sem že radoveden, kdo bo tisti in ptihiem se mi kar zdi, da ne bo nikogar! Morda pa se motim? No, čez štirinajst dni bomo videli! Za vsakega izžrebanega reševalca uganke smo pripravili cel kup lepih daril! Torej, mladi ugankarji — na delo! Vse skupaj vas prav lepo pozdravlja stric Miha.

na moža, da bo krstila otroka. Mož član Partije in v državni službi, pa vtraja na svojem, da bo namreč ona, žena, kriva, če ga zato vržejo iz Partije in seveda potem iz drž. službe. Zato je treba enkrat za vselej zabiti v glavo vsem članom Partije, da bili član Partije ne pomeni nobenih privilegijev, večje so samo dolžnosti. Zato tudi nima nobenega smisla skrivati pred Partijo nerazčiščenih pojmov in predsodkov. Tudi izven Partije so lahko prav dobri državljani in graditelji socializma. Mi jih zato ne bomo braznikovalic ali sovražili, razen če gre za licemerstvo in namerno neiskrenost. Čim bodo razčištili z religijo, potem pa jih bomo spet sprejeli v Partijo.

O DELOVANJU KLERA

Nekateri duhovniki razširjajo po vaseh in mestih razne vesti, češ da ljudska oblast vse bolj pritiska na duhovnike in da gre očividno za preganjanje vere in cerkve. Omenjajo, da jih oblast obdavi, da inscenira napade na duhovnike zato, da bi pobegnili, da je nesposobna upravljanje in podobno.

Mislím, da je prav, da o teh stvarih tudi tukaj spregovorimo. Ljudska oblast zahteva od duhovnikov ne več in ne manj kot od vsakega našega državljanja, da ne dela na rušenje oblasti in našega družbenega reda, da zaradi verouka ne ogroža zdravja otrok, ker padejo na breme neupornosti, da spoštuje zakone, plačuje davke, da ne razpihuje rasne in verske mržnje (v to vrsto spadajo tudi napadi na komuniste, češ da so brezverci, ateisti itd. in da so krivi vsa zla, kar pomeni nespoštovanje osebnega propočanja in nazorov drugih ter izkoniščanje religioznosti v svrhu klevetanja komunistov), da ostane v mejah zakona njihovo potuhnjeno delovanje.

Vsa duhovščina prav dobro ve, da oblast ne preganja vere, ne cerkve in ne duhovnikov, ki spoštujejo navedeno. Vedo pa tudi to, da se mi dosledno in se vedno bolj dosledno bomo borili za odvzem slehernega privilegija, ki si ga je prisvojila v lenih časih inkvizicije v srednjem veku. Nihče nima ničesar proti duhovniku, ki je stalno na razpolago vernikom, da mu opravi verski ali cerkveni obred, ko ga pokliče ali zahteva. V te stvari se ne spušta in ne kadar ne bo vtkala ljudska oblast. Toda ne gre zato. Kot je pri nas sport, igrišča, zabava, kultura dejavnost, sredstvo ne cilj, za politizacijo množic, tako je opravljanje obredov pri njih sredstvo za doseg ekonomskih in političnih privilegijev. Ljudska oblast podpira in bo se podpirala tiste duhovnike ki niso sovražniki ljudstva in njegove oblasti in ki nimajo sredstev in fizične možnosti za preživljanje. Takih primerov je več pri nas. Toda ali veste vi za en primer, da bi upravitelji župnij, ki imajo krasne dohodke, delili te z ubrajci (tako se formalno kličejo!) iste župnije! Ne! Eni ginejo in te podpira ljudska oblast, drugi pa se pasejo pri koritu. Kar se obdavčitve tiče, je popolnoma jasno in razumljivo. Davek mora pri nas plačati vsak državljan.

Radi bi, da bi mirno gledali tudi take prekrške. Duhovščina zlasti pritiska na starše, žene, otroke komunistov, da bi ti izvrševali, pa četudi skrivaj, verske obrede. To je razumljivo, kajti oni iščejo garjevo ovc! Da pa ne bi člani Partije izgubili članstva, se skuša zadržati na vse načine. V zadnjem času je Vatikan postal duhovnik, da lahko skrivaj krstijo, birmajo itd. in da tega niti ne vpisujejo v knjige ali pa da vpisujejo pod tujim imenom, ali v posebne skrite knjige. Vidite, tako daleč gre pritisk klera in Vatikan in takih sredstev se poslužujejo, da bi ohranili svojo oblast, kajti za oblast gre, za oblast nad verniki! Zato pa morajo komunisti odprto izpovedati, da so proti vsaki religiji, ker njihov svetovni nazor stoji na znanstvenih utemeljitvah in ne abstraktnih metafizičnih kombinacijah. To svoje gledanje morajo propagirati povsod in vsak dan. Pri tem pa paziti, da ne sektašimo, da ne žalimo verska prepričanja drugih, ki jih mi hočemo le z dokazi in prepričanjem pridobiti za svoje gledanje.

Govorijo, da preganjanje duhovnikov da bežijo itd. Noben pošten človek ne beži od nas. Kdor beži, ima slabo vest. O tem smo z dokazi marsikoga prepričali. Za vsakega, ki hoče pošteno delati in pošteno živeti,

je pri nas prostora in dela dovolj. Nadalje se naši ljudje na terenu ohranijo razburjajo in to dokazuje sprejete resolucije in neštete delegacije, da duhovščina našega okraja vdrzuje stike s škofom Santinom, ki je znan fašistični prvak in smrten sovražnik Slovencev. To lahko razumemo, kajti nemogoče je pozabiti toliko zločinov Santina nad našim narodom pred vojno, v vojni in po vojni. Mislím da se naša konference odloži za misljenjem naših ljudi, da bi pri nas lahko živeli tudi brez Santina in tudi tukajšnja duhovščina ki bolje izhajala. Toliko o tem vprašanju za enkrat. Naša ljudska oblast je razčištila pojme o odnosih s cerkvijo in njenih zadevah pri nas, na duhovščini je, da razmisli o tem.

O MLADINI IN ZENAH

V zadnjem delu poročila je bilo govora najprej o mladini. Starši so prvi vzgojitelji in noben oče in nobena mati se te dolžnosti ne more izogniti. Starši so dolžni, dajati skupnosti telesno zdrave in karakterno močne nove ljudi. Torej starši nimajo pravice kvariti otrok, tem manj pa smejo to nekaznovano delati drugi. Taki, v glavnem plačani hujskači, bešejo nadaljevati to, kar je fašizem 20 let počel: zabirati že otroku eno izmed važnih potez značaja, brez katere si težko predtavljamo svobodnega in samozavestnega članka — narodni ponos. Odpadniki so v zgodovini človeštva vedno služili le temnim načrtom. Politično kolebljivi starši so izpostavljeni bolj takemu sovražnemu hujskanju kot prepričevalci besedi naših aktivistov, ki se le prevečkrat omejujejo na administrativne ukrepe. Kot že rečeno, nihče nima pravice očitno kvariti otroke. Zato je prav, da organi oblasti posežejo tudi pri vpisu v šolo vmes. Gre namreč za odpravljanje ene morda izmed najtežjih posledic fašizma in za dosledno izvajanje načela enakopravnosti — za otroke staršev, ki so Slovenci in ki se znajo slovensko. V primerih mešanih zakonov naj imajo le starši odločitev po svobodni presoji.

Naštete in vrsto drugih problemov v zvezi z vzgojo najmlajših bi morali proučevati organi pionirske organizacije ali odboji prijateljev mladine. Ne tega, ne onega pri nas še ni. Le tam, kjer imamo najboljšo učiteljico — Sv. Peter, Šmarje, letos tudi Marezige, — imajo starši pri vzgoji otrok dobro oporo v pionirski organizaciji. Zato spada med zaključke te konference, naj se nekaj ljudi, ki imajo za to potrebno znanje, izkušnje in veselje, posvetijo delu s pionirji.

Prav tako potrebuje močnejših prijemov v vodstvu tudi delo z mladino. Že nekaj časa poznavljamo, da pozabljamo, da so bili ljudje, ki so danes mladi med NOB še otroci, da torej od njih ne moremo pričakovati tega, kar je nam dala pot skozi revolucijo. Sicer res, da se aktivnost mladine v širokem smislu besede širi, zlasti se pozna to na športnih društvih. Toda zadovoljiti se s tem, bi pomenilo prepustiti teren za politično delo z mladino, vlagati v to materialna sredstva, nato pa prepustiti sovražniku naj politično z njo dela, mi gremo pa naprej na pripravljane igrišče, nabavljamo instrumentov itd.

Zato morajmo se ustavljati z očno položaja mladine s številnimi mladinci, ki so se letos februarja udeležili volitev v svoje odbore. Tudi upadajo številki organizirane mladine od leti do letos samo na sebi še ne pove mnogo (n. pr. v Kopru je bilo lani na statistički 900 članov ZAM, letos pa jih je prejelo članske legitimacije le 300, kar je vsekakor zanemarljivo.) Potrebuje politično mladinsko organizacijo z močnim vodstvom, če tudi ne bo zajela 97% vse mladine. Člani mladinske organizacije naj bodo aktivni, zavedni mladinci. Njihova prisotnost v raznih športnih, prosvetnih in drugih organizacijah, v delavnici in v šoli se mora poznati — nič za to, če bo mladinska organizacija, kakršno sedaj potrebujemo ožja, manjštevljena, toda vplivna, politično trdna in aktivna kot današnja razpršena, široka, politično premedla ZAM.

Podobno je tudi stanje ženske organizacije. Beležimo sicer vrsto uspešnih človekoljubnih akcij — od novoletne jelke, kolonij, do pomoči bolnicam in podobno, kar sicer zasluži poštovanje in je pozitivno — napre-

dek v tem kažeta zlasti Izola in Piran, ni pa dovolj.

Če pogledamo, kako so se uveljavile ženske akcije pri odborihi fronte, bodo rezultati zelo pišli. Pogrešamo analize političnega dela med ženami in resnih poskusov, da se to delo izboljša. Da stanje ni zadovoljivo, kažejo odstotki ženskih zastopnic v raznih organih od Partije, delavskih svetov do ljudskih odborov in raznih organov ljudske oblasti. Čeprav tu pri tem nimamo toliko opravka z žensko apolitičnostjo, kolikor z nepravilnim, zastarelim meščanskim gledanjem na ženo. Navadili smo se upoštevati pri sestavljanju vseh odborov le tiste žene, ki do pripravljene posvečeni ves svoj čas javnemu življenju. Takih pa je malo medtem ko je izbira med ženami, ki bi lahko koristno delale v enem odboru, ne da bi zaradi tega popolnoma opustile gospodinstvo in druge dolžnosti, prav velika. Onjentirati se moramo na te žene in se otresti ozkega sebičnega gledanja, da je le zaposlena žena dobra za politično delo.

Da ne bi ostali le pri ugotovitvah in da se bo v teh in ostalih množičnih organizacijah popravilo delo se moramo vrniti k vprašanju sistema partijskega vodstva: okrajni komite bo moral utrditi okrajne odbore teh organizacij in urediti, da člani Partije zlasti mladinci svoje partijske-politične naloge izvršujejo v množičnih organizacijah, kot najbolj aktivni del teh organizacij.

Poleg množičnih okrajnih odborov bo zlasti treba posvetiti pažno občinskim frakcijskim odborom, kjer je težko vsega dela. — Prav gotovo je, da bi z malo večjo skrbjo in aktivnostjo lahko imeli boljše politično in organizacijsko situacijo na terenu. Tudi tu imamo opravka z birokratizmom.

V poročilu okrajnega komiteja se zdalo *ni zajeta vsa aktivnost naše Partije in zlasti niso prikazani rezultati njenega uspešnega delovanja. O tem nimamo navade mnogo govoriti, ker o tem govore dejanja. Vsako leto naštevamo večkrat tudi ponavljamo slabosti, odkrivamo nove in vsako leto opazamo, pa tudi občutno vidni napredek na vsej fronti. In tudi preteklo leto je polno vzpodbudnih uspehov zlasti na področju demokratizacije, ki se izraža predvsem v vse boljšem gospodarjenju in upravljanju delavskih svetov in občinskih odborov.

In prav ta zavest, da skozi slabosti, premagujemo dan za dnem težave vseh vrst pridiramo z vedno večjimi uspehi naprej, da postaja v zavesti delovnih ljudi izgradnja socializma življenjska potreba in nujnost, nam daje zadoščanje za izvršene naloge v preteklosti in možnosti, pravico in dolžnost da smujemo nove načrte, nove naloge za hodočnost. In to naloge bo naša Partija tudi v hodoče častno izvrševala.

Naj živi naša partijska konferenca!
Naj živi KPJ!
Naj živi FLRJ.
Naj živi naš učitelj in voditelj tov. Tito!

Po končanem govoru tov. Beltrama se je v dvorani vnel burni ap-

lavz in vsi prisotni so dolgo vzklkali Partiji in Titu.

Kljub temu, da je bil referat zelo izčrpen je bilo v diskusiji med delegati veliko zanimanje za vse probleme naše družbene dejavnosti. Težko je povedati, kar so vse delegati diskutirali in s tem obogatili partijsko konferenco. O načrtu vzgoje naših najmlajših je tov. Ausilia Benuni govarila, da je treba že pri teh najmlajših kovati bratstvo med Slovenci in Italijani. Tov. France Cerovnik, org. sekretar OK, je med drugim podčital to, da naj član Partije pokaže svojo aktivnost v Fronti, mladinski organizaciji, v zadrugi, v prosvetnih društvih, delavskih svetih itd. Ne bo odveč, če povemo kaj je tov. Ziva Beltram povedala o odnosu do žene. Med drugim je dejala, da se naši člani Partije zelo malo zanimajo za ideološko politični razvoj svoje žene. Predvsem se ženska miselnost zelo malo zanima za svoj stalni poklic, ampak se največ orientira na take priložnostne zasluzke kakor n. pr. zahajanje v Trst itd. Vselej tega, ko žena stopi v zakon, je v mnogih primerih navezana vemo na hišno delo in s tem postane popolnoma odvisna od moža. Tov. Kozlovič je podčital pomen našega tujca še posebej Kmetijskega vestnika za naše kmetijstvo. Nadalje je tov. Kozlovič Celestin opozoril na to, da se bliža zima, ko imamo na razpolago za študij in razna predavanja, ki jih bomo morali organizirati povsod.

Poleg še neštete govornikov-diskutantov je govoril tudi član CK KPS tov. France Cerovšek, ki je med drugim poudaril, da moramo nenehno obveščati naše ljudi o tržaškem Jugoslaviji v odnosu do tržaškega vprašanja, kajti edino je na ta način bomo onemogočili iredentizem, kominfornizem in vsej črni reakciji, da ustvarja zmedo med našimi ljudmi. Dejal je nadalje tov. Cerovšek, da tripartitna izjava in z njo upi Italijanske reakcije, je morala pasti v vodo prav zaradi odločne voje vseh jugoslovanskih narodov in prebivalstva tega ozemlja.

Naši partijski konferenci je nekaj besed povedal tudi Bortolo Petronio, predstavnik Partije iz Trsta. Dejal je, da si je na tisoče tržaških delavcev ogedalo Jugoslavijo in se na dejstvih prepričalo, da je to, kar trubijo kominfornisti ena sama velika laž.

Z velikim aplavzom so pozdravili člana CK KPJ tov. Borisa Zihlerla, ko je stopil pred množico govoril o pomenu VI. kongresa KPJ. Govoril je tudi o odnosih med Jugoslavijo in Italijo in poudaril, da moramo strogo ločiti italijansko ljudstvo od italijanske reakcije. Nadalje je dejal, da sta Moskva in Vatikan globalni sili pritiska na Jugoslavijo. Dejal je, da gre za dve cenzivi enako orni in enako reakcionarni.

Ob zaključku konference so delegati izvolili nov okrajni komite z 25 člani, revizijsko komisijo in šest delegatov za VI. kongres KPJ. Ob tej priliki so iz konference poslali tudi pozdravno resolucijo VI. kongresu KPJ in pozdravna pisma CK KPS, CK KPJ in tov. Titu.

Okrajna partijska konferenca v Tolminu

V nedeljo je bila v Tolminu okrajna partijska konferenca, na kateri je OK KPS Tolmin podal zbranim delegatom obračun svojega dela v preteklem letu. Konferenci sta prisostvovala kot gosta tudi člana CK KPS tovariša Albert Jakopič - Kajtimir in Tomo Breje.

Poročilo o delu in političnem, gospodarskem ter kulturnem stanju v okraju je podal sekretar OK KPS Tolmin tovariš Albin Duje. V izčrpen referat je orisal uspehe in težave pri delu ter odgovornost članov Partije za čim boljše izpolnitev nalog, ki stojijo pred celotnim okrajem na vseh področjih družbenega življenja. Posebno bo treba posvetiti veliko pažno okrepitvi množičnih organizacij, zlasti mladine, kjer je stanje najslabše.

V gospodarskem pogledu predstojijo prav tako velike naloge. Treba bo še bolj intenzivno na socialistični podlagi razvijati posamezne gospodarske panoge po zanje najbolj

odgovarjajočih predelih. Za Tolminsko pride predvsem v poštev živinoreja z mlekarško industrij in pa sadjarstvo. Sterjeno je že veliko, je pa tudi mnogo pomanjkljivosti, ki jih bo treba odpraviti.

V diskusiji so delegati obravnavali največ gospodarske probleme, vendar ta ni bila tako živahna, kakor bi bilo želeli.

Delegati so iz svoje srede izvolili nov okrajni komite s tovarišem Albinom Dujem kot sekretarjem na čelu ter delegate za VI. kongres KPJ, ki bo dne 2. novembra v Zagrebu.

Občinski ljudski odbor
Koper . okolica

Želi vsamu prebivalstvu občine v zvezi s pripravami za VI. kongres KPJ čim več delovnih uspehov v izgradnji socializma

SOBOTA 4. okt.: 13.45 Od večerj do dancs — 13.50 Domači zvoki — 14.20 Od Triglava do Jadrana — 18.30 Morja široka cesta — 18.50 Ura komorne glasbe — 21.00 Virtuosne skladbe — 21.30 Od sobote do sobote — 21.45 Za dobro voljo

NEDELJA 5. okt.: 8.30 Za naše kmetovalce — 9.00 Mladinska oddaja: M. Twain: Pustolovščine T. Sawyera ter pogovor s pionirji — 13.00 Ura oddiha — spored pester glasbe za vsakogar nekaj — 13.45 Glasba po željah — 14.30 »Priatelj, obrodile so trte vince nam sladko... spored veselih in šegavih narodnih pesmi — 16.45 Slušna igra: Rostand »Vest« — 18.20 Narodne pesmi — 18.30 Z mikrofonom med našim ljudstvom: Koper večerj in dancs — P. I. Čajkovski: Baletna suita iz opere »Hrestač«.

PONEDELJEK 6. okt.: 13.45 Od večerj do dancs — 13.50 Domači zvoki — 14.20 Ob Soči in Zili — 18.30 Popoldan priljubljene melodije — 21.00 Mlado in staro, bodite nared. Poslušajte pester spored — 22.00 Nočni koncert: magnetofonski posnetek koncerta zagrebškega simfoničnega orkestra p. v. Fridricha Zauma iz postojnske jame.

TOREK 7. okt.: 13.45 Od večerj do dancs — 14.20 Kulturni razgledi — 18.30 Literarna oddaja: Najmlajši predstavniki pesniškega rodu — 20.00 R. Wagner »Tannhauser«, epora v 3. dejanjih.

SREDA 8. okt.: 13.45 Od večerj do dancs — 11.30 Šolska ura — 13.45 Od večerj do dancs — 13.50 Domači zvoki — 14.20 Od Triglava do Jadrana — Koncert komorne zbor iz Trsta p. v. Ubaldina Vrabcica — 21.30 Glasbeni portreti skozi svet in čas.

ČETRTEK 9. okt.: 13.45 Od večerj do dancs — 13.50 Domači zvoki — 14.20 Po svetu okrog — 18.30 Iz naše ljudske revolucije — 18.40 Lepe melodije in veseli ritmi.

OGLASI IN OBJAVE

Ravnateljstvo gimnazije v Kopru obvešča vse one tovariše in tovarišice, ki se želijo vpisati v Večerno gimnazijo, da se prijave za vpis še vedno sprejemajo v ravnateljstvu gimnazije. Čim se bo prijavo zadostno število obiskovalcev, se bo pričel pouk. Zato pohitite z vpisovanjem.

Nerina Stepančič, roj. 17. IV. 1838 v Tribanu, stanujoča istotam št. 16, je izgubila svoj rojstni list na cesti med Koprno in Tribanom. Dokument razglašja za neveljaven.

Zadnik Emil, rojen 1. XI. 1929 v Koštaboni, stanujoča istotam št. 73, je izgubil osebno izkaznico, izdano od KLO Koštabona in jo razglašja za neveljavno.

Viler roj. Zadnik Angela, roj. 18. XII. 1916 v Koštaboni, je izgubila svojo osebno izkaznico in jo razglašja za neveljavno.

ZE VESTE? da je v založbi »Savinjskega Vestnika« v Celju izšla knjiga »ŽIVI ZIDA«. — Knjiga opisuje pohod 14. proletarske divizije na Štajersko. Knjigo je napisal udeleženec pohoda Šercerjevega Stane Terčak. To je pomembno dokumentarno gradivo, ki je pisano zelo živahno in nepeto. Na koncu je pisatelj dodal še kronološki pregled pohoda in nekatere dokumente. Vrednost knjige pa povečujejo jedkanice akademika Božidarja Jakca, ki je knjigo tudi opremil.

Cena v platno vezani knjigi je 320 din, na belem (finem) papirju pa 400 din. — Knjigo lahko naročite pri Upravi »Savinjskega Vestnika«, Celje pošt. predal 123.

Udeleženci pohoda, bivši boreci in njihovi sorodniki, organizacije Zveze borec, knjižnice, šole in množične organizacije, naročite knjigo pravčasno, ker je večji del razprodan že s prednaročili!

Po toči zvoniti je prepozno

Nekaj misli o slogi in neslogi v zakonu

Mnogi sodniki, ki imajo opravka s sodnimi ločitvami zakonov, so mnenja, da se mladi zakonec danes ločujejo predvsem zaradi tega, ker je že ob poroki v njih prevladovalo prepričanje, da je zakon nekaj začasnega. Naj bo temu tako ali ne, dejstvo je, da odkrivajo ločitve žalostna nasprotja in spopade, ki se odigravajo v mnogih družinah. Dejstvo pa je tudi, da je še več takih, ki iz teh ali onih razlogov ne storijo odločilnega koraka in ne stopijo pred sodnika, temveč iz dneva v dan prenašajo težko breme nesrečnega in neharmoničnega zakona v svojo in svojih otrok nesrečo.

Pred poroko se mladi ljudje skoraj nikoli ne vprašajo, katere lastnosti so potrebne za takimenovani srečen zakon. Dolej ni bil objavljen še noben recept, ki bi mu ne bilo kaj oporekati, čeprav se v tem vprašanju na svetu mnogo piše, še več pa govori. Tudi pri nas neredko slišimo: »Bil bi srečen zakon, če bi on(-a)...«. Zatorej danes nekoliko ideologov in se ponudimo ob zakonih naših prijateljev, prijateljic, znancev in znank, bomo kaj kmalu ugotovili, da so za dober in trden zakon najpotrebnejše lastnosti kot: potrpežljivost, obzirnost, medsebojno spoštovanje, premagovanje samega sebe, iskrenost, odkritost, vedrost, telesno in duševno zdravje in podobno. Zato je zakon priporočljiv za tiste, ki jim teh lastnosti ne primanjkuje. Brezbrižneži, sebičneži, zamaknjenci, zagrenjeni in podobni, pa če jih je narava še tako obdarila z lepoto, naj si rajši izberejo samski stan!

Kot smo dejali za lepoto, da šteje k vsemu minljivemu na svetu, bomo dejali tudi za ljubezen, če ne še v večji meri. Tudi njena usoda ni nič boljše, zato vrednotimo harmonično tovarištvo mnogo višje od tega, kar v življenju nazivamo ljubezen. Kajti ljubezen se — napogosteje — zaradi nasprotujočih si značajev in erotične neskladnosti E kaj rada sprevrže v sovraštvo, magnetična moč novega pa pri zakonu, ki nima trdne osnove v lastnostih, ki smo jih našli v prejšnjem odstavku, zelo rada privede do lu. Moški se namreč pogosto oklenejo žene, ki ima v primerih z lastno ženo le eno prednost — da ni lastna zakonska žena. Pri ženah pa je nasprotno razočaranje vzrok nezvestobe.

Oglejmo si, kaj pravi v ljubezni znani švedski zdravnik A. Munthe, ki je imel v svoji zdravniški praksi zelo mnogo priložnosti, da si je ustvaril o njej tako mnenje: »Ljubezen pomeni ženski neizmerno več kot moškemu, njej pomeni vse. Vendar pa gre pri njej mnogo manj za čutnost, kakor moški po navadi mislijo. Ženska se lahko zaljubi v grgega moža, celo v starega moža, če more vzbuditi njeno domišljijo. Moški pa se ne more zaljubiti v žensko, če ne vzbudi njegovega spolnega nagona, ki proti namenu narave v sodobnem

moškem preživi njegovo spolno zmožnost. Zato ni starostne meje za ljubezen: Richelieu je bil silno privlačen, še pri svojih osemdesetih letih, ko je komaj mogel stati na nogah, in Goethe je imel sedemdeset let, ko mu je Ulrika von Levetzow zmešala glavo.

Ljubezen sama živi le kratko, kakor cvetlica. Pri možu umre naravne smrti v zakonu, pri ženski pa pogosto živi do zadnjega, spremenjena v čisto materinsko nežnost na padlega junaka njenih sanj.

Mladi ljudje sklepajo zakone običajno s prevelikim in neuresničljivi pričakovanji, po razočaranju pa se trlihi gradovi v oblakih podro, nakaar ne pomaga nobena lepota in nobena ljubezen, ki sta kakor plamen, ki ugasne, če mu zmanjka goriva. Zdravniki pravijo, da je erotična privlačnost sposobna za življenje le, če je spojena z globljimi in trajnimi vezmi značaja ali skupnega dela.

Napačna pa bi seveda bila trditev, češ da je naravna privlačnost med izvoljenca v zakonu brez vsakega pomena in vloge. Nobena tajnost ni, da so zakoni, kjer se naravna privlačnost ujema z ubranostjo značaja, trajni in trdni.

S tem, ko smo v začetku trdili, da tudi razum ne osreči zakona, razuma vsceno nismo popolnoma zavrgli. Nasprotno! Zakoni, kjer zakonca zavestno omalovažujeta ali celo zanikata značaj drug drugega, nimajo dolge življenjske dobe. Čim manjše gradove sta v tem primeru zidala pred poroko v oblake, tem boljše za njiju, čim večje, tem večje bo tudi razočaranje in — kesanje.

Te skromne in dobronamerne vrstice pa nikakor ni treba jemati preveč črnogledno. Povedati hočejo le to, da je tudi za zakon treba vzgajati.

Če bi namreč pot do zakona bila porasla tudi s trnjem in bi narekovala večjo previdnost (sicer bi se bodoči zakonci že pred poroko »opeklice«), bi verjetno le majhno število varno prispelo v zakonski pristan, ki pa žal tudi ni kot znano posut samo s cveticami. Žal in k sreči! Vsekakor pa velja: po toči zvoniti je prepozno!

— jan ši —

Dva najnovejša modela jesenske obleke

DROBNI NASVETI

Lestve ne bodo drsele, če na površine dolnjih krajev prbijete komadič gume (n. pr. od starih gumijastih pet ali podplatov).

Neprijeten duh, ki se pogosto občuti po ribanju poda, lahko preprečiš, če vodiš, s katero ribaš, dodaš nekaj kapljic terpentina. Od terpentina dobiš prijeten duh svežine. Neprijeten duh bolniške sobe se izgubi, če narežeš malo čebule in jo daš v krožniku na pod. V neverjetno kratkem času se duh izgubi, čebulo pa moraš menjati vsakih 6 ur.

Petrolejka ti bo mnogo lepše svetila, če novi stenj najprej namočiš v kislu, potem ga pa dobro osušiš na peči. Vsak stenj, predno ga daš v svetiljko, dobro osuši, ker tkanina vsrkava vlago.

Zepe v otroških hlačah zašij iz tkanine, skoji jih pa tako, da jih pritrdiš na hlače z gumbi ter jih na ta način lahko menjaš kadar se zamazejo.

Če topiš svečo za nekoliko ur v slano vodo, pa jo posušiš brez brisanja, ne bo od nje kapljalo.

Okna in ogledala dobijo lep si-

jaj, če jih očistiš s slano vodo.

Za čiščenje perja v pernica in blazinah ti niso potrebni nikaki aparati. Potreben ti je samo kotel v katerem kuhaš perilo. Perje iztresi najprej na sito, kjer ga dobro premešaj, da odpade prah, potem ga pa daj v kotel, pod kotlom pa narahlo zakuri. Perje moraš ves čas dobro mešati (pol do tričetrt ure), potem ogenj odstrani, perje pa mešaj naprej toliko časa, dokler se popolnoma me ohladi. Presenečen boš, kako ti pernice in blazine narastejo.

Iz starega klobuka izreži krpice in jih prbij na noge stolov. Ropotanje s stoli bo takoj manjše.

Da ti ne bi perje izpadalo iz blazine ali pernice, raztopi malo voska in nastaganega belega mila. Dokler je mešanica mlačna premaži inlet po notranji strani.

Če se ti lepilni gumi strdi, ga najlažje zmehčaš z nekaj kapljicami vode in špirta.

ZA DOBRO VOLJO

Pride mož precej v rožicah domov. Ko stopi v sobo udari ura v zvoniku eno. Pa se oglasi žena: »Ali se zdej pride?«

In mož ji odgovori: »I, seveda, ko panič le ne more udariti!«

Mož ves trepetajoč: »Saj je pravkar deseta odbila!«

Žena pa pokoncu: »Kaj deseta! Ena je odbila, ena!

Gresta dva pijančka po cesti. Zagledata luno.

»Kaj je to?« vpraša prvi.

»Luna!« odgovori drugi.

»Ne, mesec!« vzrase prvi.

»Jok, luna!« se razhudi drugi.

»Kuš, mesec!« zakriči prvi.

In sta se prepirala, da se je vse prašilo. Pa pride tretji. Ustavita ga in ga vprašata, kaj neki bi bilo to, kar kroži po nebu. In tretji, tudi ta se ga je nekod malce našel, nerodno zajecija:

»Oprešila, ne vem, nisem iz tega kraja doma!«

VLOMILČEVA SMOLA

... in zdej, ko sva premagala vse ovire sem ugotovil, da sem pozabil doma ključe od kovčka

Neki mladenič je bil s svojo izvoljenko tako zelo zaljubljen, da ji je poslal vsak teden najmanj dve pismi, ki sta kar goreli od ljubezni. Preden je preteklo šest mesecev se je punca poročila — s pismonošo!

ISTRSKA ČRNINA IN KAČA

Bepo in Toni sta nekega dne zgodaj vstala z namenom, da v morju nalovita nekaj rib. Ko sta prišla do obale, sta ugotovila, da sta pozabila doma posodo z vabami — črvi in podobnim. Toni se je popraskal po glavi in zamrmral: »Kdor nima v glavi, ima pa v petah!« ko opazi Bepo kačo, ki se je pravkar pripravljala, da požre za zajtrk ogromno žabo. Toni ne bodi len, vzame hitro nož, ureže v bližnjem grmu palico, naredi precep in ujame vanj kačo. Bepo pa ji je medtem takorekoč iz ust snel žabo, ki sta jo nato uporabila za vabo.

Zvečer sta Bepo in Toni v oštariji pripovedovala: »Ko je kača opazila, da je ob zajtrk, naju je tako žalostno pogledala, da sva vzela iz torbice steklenico z istrsko črnino in ji v tolažbo nalila nekaj kapljic v požrešno žrelo. Kača je nato izginita med kamenjem in vrgla sva svoje trнке. Ni minilo deset minut, ko je Toni občutil, da ga nekaj žgečka po nogi. Ozrl se je in opazil kačo, kako ga s svojimi zelenimi očmi proseče gleda. V gobcu je imela novo žabo.«

TONI O KOMARJIH

Naš znanec Toni je bil pred vojno tudi v južni Italiji. O svojem tamkajšnjem bivanju ve povedati tudi naslednje: »Lepi travniki tamkaj, krasna molzna živina, toda tudi ogromno komarjev. Kmet pri katerem sem bival, je pustil čez noč svojo kravo s teletom na travniku. Sredi noči ga je zbudilo zvonjenje kravje zvonca. Stekel je na plan in kaj je videl? Komarji so požrli kravo in zvonili, da bi privabili še teleta...«

ŠPORTNE ZANIMIVOSTI

Strelska tekmovanja med Koprčani in Celjani

Koprski in Celjski strelci so v zadnjih letih spletili tesno vez med obema mestoma. Celjani, člani strelskih družin iz Celja in Stor, so bili pred kratkim že drugič gost koprskih strelcev. Prišli so pretpretekli petek in si ogledali razen koprskih znamenitosti tudi Portorož in Izolo. Čeprav je bilo razmeroma hladno, so se predali tudi objemom morskih volov.

V nedelji dopoldne je bilo na vojaškem strelišču (na bivši železniški postaji Koper) prijateljsko srečanje v streljanju z vojaško puško »mauser« na razdaljo 300 metrov. Tekmovali so člani, članice, mladinci in pionirji. Koprčani so nastopi-

li v vsovlabljeni postavi, pa tudi gostom so manjkali nekateri »adutii«. Namen srečanja ni bil v tekmovavstvu za prvenstvo obeh mest, temveč le v utrjevanju prijateljskih vezi med obema mestoma. Skupaj smo hoteli dokazati, da smo sposobni braniti našo zemljo pred komunkoli. To sta povedala v uvodnih besedah udi kapetana obeh moštev Nedeljko Markežič (Koper) in Drago Catar (Celje).

V najkrajšem času bodo koprski strelci vrnili obisk Celjanom. Udeležili se bodo strelskega tekmovanja v okviru proslav ob 500-letnici Celja. Seveda se bodo morali koprski tekmovalci za to pomembno srečanje čim bolj pripraviti.

Čehoslovaki so bili pred vojno med najnaprednejšimi športnimi narodi v Evropi. Sedanja informbirovska vlada pa po direktivah Moskve sistematično ovira razvoj čehoslovških športnikov, jim preprečuje sike z inozemstvom, jih zapira in briše s seznamom. Kljub vsemu pa je na Češkoslovaškem še vedno precej dobrih športnikov, ki se ne strinjajo s suženjsko politiko svoje vlade in iščejo vse mogoče poti, da bi pobegnili iz tega »rajca«. Med zadnjimi begunci se nahaja tudi znani češkoslovaški nogometaš Trpšovsky, katerega je nadzorovala češkoslovaška ajna policija, pa mu je kljub temu uspelo pobegniti v Anglijo.

Znani italijanski nogometaš Gino Capello je bil pred krakem krznovan od italijanske nogometne zveze z doživljenjsko diskvalifikacijo, ker je na neki nogometni tekmi fizično napadel sodnika. Pred dnevi je bila tudi civilna razprava pred sodiščem v Bologni. Na tej razpravi je sodnik Palmier izjavil, da ga Capello verjetno ani hotel poškodovati in na osnovi te izjave je sodišče oprostilo Capella vsake kazni. Navdušeni pristaši so odnesli Cappella na ramah iz dvorane, sodnika pa sta za vsak primer spremljala dva stražnika. V italijanskih listih se je začela ostra kampanja, da bi nogometna zveza Italije obnovila postopek proti Capellu in preklicala svojo prvotno odločitev.

Vsak nogometaš ima svoj način izvajanja enajstmetrovke — najtežje kazni v nogometni igri. Eni poskušajo prevarati vratarja s kretalnimi telesa, drugi se že v naprej odločijo, v kateri kot bodo streljali, t.d. V Evropi je samo eden strellec, ki ima svojstven način izvajanja enajstmetrovke. To je vratar francoskega kluba »Nice« Rumin-

ski. Ruminški se ne poslužuje pri streljanju nobenih oblik varanja, temveč strelja naravnost in to s tako silo, da še nočen vratar ni ubranil njegovega strela. Ako se kdo po maključju dotakne žoge, mu ta izvije prste, ali pa je nevarnost, da dobi pretres možgan. O moči njegovega udarca se je kmalu raznesel glas po vsej Franciji in vratarji s strahom gledajo v belo očko pred golom, kadar strelja desna noga Ruminškega. To je menda hkrati tudi edini vratar na svetu, ki se ga boje ostali vratarji.

Milakov — državni prvak v skoku s palico (4,21 m)

Krvavi jezdeci

FRANCE BEVK

14.

Toniš je preživel v svoji rojstni hiši nekaj nepozabnih dni; nepozabnih zaradi tega, ker so se mu vtisnili globoko v dušo zaradi njih bridkosti in veselja.

Poslušal je zgodbo o smrti svoje matere in je jokal. Ko se je izjokal, je povedal bratu, kako je živel. Spomnil se je Izborja in mu je bilo neznansko dolgčas po njem, da se mu je stisnilo srce. Radosten je mislil na prostost. Ko mu je dejal brat: »Ostani pri meni!« je ponudbo odklonil.

Štefan se je tožil na gastalda Feliksa in dejal: »Blagor nam, dokler je za kapitana Bojan. Če pride kdo drug, gorje nam; ta človek se mu bo priliznil in zavihitel bič.«

»Ali nima lisičjega pogleda?« je vprašal Toniš.

»Ima,« je odgovoril Štefan.

»Videl sem ga,« je dejal Toniš. »Pri Villaltu.«

Štefan je Feliksa preklel in ga poslal k vsem vragom.

»Ali vidiš Živko?« je pokazal Štefan na deklico, ki je ujčkala oba otroka in se sukala okrog njiju, kakor da bi bila njuna mati. »Kadar doraste, jo moram izročiti.«

Toniš je opazoval deklico in poslušal pesem uspavanko, ki je prihajala iz njenega grla. Ta uspavanka pa je bila nenavadna.

Pride in vpraša jih angele zlati:

»Krvavi, moji, kam se vam mudi?«

In vsi zapored mu odgovore:

»Bog naš je poslal vse hiše požgati,

vse stare ljudi pomoriti,

vse mlade ljudi poloviti,

in jih v tuje dežele poslati...«

»Kaj poješ?« je vzkliknil Štefan. »Ne kliči mater iz groba!«

»Pusti jo, naj poje v njen spomin!« je dejal Toniš.

»Mene ta pesem pretrese do mozga,« je ugovarjal Štefan.

»Mene tudi, zato pa je lepa.«

In deklica je dalje uspavala:

»Prišlo bo hujše kot hudo,

sonce in zrak bosta morila...«

»Saj je hudega že zadosti,« je dejal Toniš. »Povej, Živka, kako je z otrokoma? Ali česa ne joče prešibko? Ali pije mleko?«

»Mleko je izbruhala,« je odgovorila Živka, »naj obrača oči in se tresi po vsem telesu.«

Dete je bilo bolno, kmalu zatem je umrlo. Toniš ni jokal za njim, bil je že preveč otopen od hudega. Mrliča so položili na okno, ga pogrnili z belim prtom in postavili poleg njega luč, ki je brlela ves dan in vso naslednjo noč. Nato so ga deli v krsto; eden izmed sosedov jo je naložil na ramo, da jo ponese na pokopališče.

Štefan je vprašal Toniša, kazaje na dečka: »Kaj boš pa s tem otrokom?«

»Moj bo,« je ta odgovoril. »Krstiti ga moramo.«

Vzela ga je soseda in ga nesla za krsto. Tako je potoval en otrok v zemljo, a drugi v življenje.

Vikar je vprašal: »Kakšno ime naj mu damo?«

»Izbor,« je rekel Toniš.

»Pogansko ime?« se je začudil vikar. »Ne vem, kdo je toliko ajdovske ljuljike zasejal med vas. Kakšen svetnik pa je bil Izbor? Kdaj je pretil kri za Kristusovo vero?«

In Toniš je povsili pogled in zašepetal: »Prelivamo kri, da, vsi prelivamo kri.« Nato je dvignil obraz in rekel: »Pa naj bo Pavle.«

»Pavel izpreobrnjenec,« je vikar zadovoljno pokimal. »Njegov oče?«

»Grof Friderik Villalta.«

Vikar ga je pogledal in razumel.

»Njegova mati?« je vprašal.

»Pokojna Anica,« je odgovoril Toniš skoraj tiho in iz bridkosti pogledal v tla. Pred svojimi duševnimi očmi je videl okrvavljeno truplo, izstavljeno v grajski kapelici.

»Pavle, jaz te krstim...«

Tako je bil krščen Pavle, sin Anice, ki je imel poslej Toniša za očeta in Živko, ki mu jo je dal Štefan za varuhinjo otroka, za mater in se je v njiju dveh izpolnilo, kar je pela Agata:

»Le ena mati, ki bo nosila,

bo ubežala na deveto goro.«

Naslednji dan se je Toniš odpravil z Živko in Pavletom in se pogreznil v senco baške doline, ki ga je požrla.

Tretji del

1.

Ko je Toniš s svojim posinovljencem Pavletom in Živko prišel do kočice, je od ganjenosti padel na kolena. Zdelo se mu je, da je že neznano dolgo, odkar je zapustil ta košček zemlje in da se je v dogodivščinah, ki so ga srevačale, in v bridkostih, ki so ga zapisale, hudo postaral. Iztegnil je roko in od veselja vzkliknil drevju, ki je bilo golo in je skozi veje prosevalo modro nebo.

Kože so meketaje hitele k njemu, ko so ga spoznale. Iskale so zadnjega listja na nizkih grmičih in ga obirale, se zaletavale v kopo sena, ki je bila pripravljena za zimo, in butale obenj z glavami, kakor buta mladič v doječo samico.

Prikazal se je Izbor. Zdel se je žalosten in zamišljen; ko pa je zagledal dete in deklico, se je zasmejal. Živka pa je kriknila in bi bila skoraj spustila otroka iz rok: »O, joj! Kdo pa je ta mož?«

»Dober človek je,« je odgovoril Toniš, »moj sosed in prijatelj. Ne boj se ga!«

Izbor je izginil, Toniš pa je stopil v kočico in za njim Živka. Položila sta dete na ležišče, ki je bilo pripravljeno za drugega otroka. Kmalu je zaplapolal ogenj na ognjišču.

Tako se je začelo novo življenje...

Zapihal je veter, ki je šumel v golih drevesih, kakor v velikanskih strunah. Neka lepota je bila v teh glasovih. Padel je sneg, zatuli so volkovi v divji, neutešni lakoti, zameketale ovce v smrtnem strahu. Za ognjiščem je bilo toplo in Pavle je pil mleko in spal, se kobacal na vse štiri, Živka pa se je smejala in ga varovala. Potoki so narastli, nosili listje in kamenje, dolbli struge, preplavljali senožeti in njive. Začelo je deževati, nastala je povodenj. Nato je povodenj uplahnila, nebo se je zjasnilo in se znova pooblačilo. Ko se je vreme ustalilo, so začeli zeleneti travniki in listje je šlo na drevje. Izbor je zapel čudno pesem, ki jo je zapel vsako pomlad in je nihče ni razumel. Tako je prišlo poletje in vročina, modrasi, kuščarice, kačji pastirji, čebele in čmrlji, kresnice in muhe; nato jesensko sadje in drugi plodovi, prvi mrzel veter in leden dež. Nova zima.

Po vsakem dnevu je bila noč; včasih jasna, včasih z oblaki pokrita, po vsaki radosti žalost. Iz snega so priklile spomladanske cvetice, zorenje poletja in jesenski sadeži. Obrazi ljudi so se starali, otroci so rasli in Pavle je že letal okrog kočice in klical Toniševo in Živkino ime.

2.

Prišlo je leto trinajststošestnajsto. Na novega leta dan se je volčanski vikar obrnil proti vernikom in dejal: »Novo leto je — kaj nam bo prineslo?«

Ljudje so gledali v vikarjev obraz; niso mogli vedeti, kaj jim bo prineslo novo leto; dobrega niso pričakovali, bali so se hudega.

Prineslo jim je beneško vojsko, strašno nadlogo, hujšo kot rušnje in kobilice, vojščake na konjih in pešce, požigalce in roparje, skrunilce in nasilneže.